

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

«ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»

Студент 2 курсу магістратури денної форми
навчання спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-наукової програми «Державна служба»
Ольховський Владислав Валерійович

Науковий керівник
д.е.н., доц. Мордас Ірина Василівна

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає
запозичень із праць інших авторів без відповідних
посилань

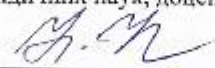
Студент
(підпис)

*До захисту
В. Мордас (Мордас І.В.)
06.05.2024 р.*

Робота допущена до захисту в екзаменаційній комісії рішенням кафедри
публічної політики від «30» квітня 2024р., протокол № 16.

Завідувач кафедри публічної політики, доктор юридичних наук, доцент

Корчак Наталія Миколаївна

(підпис)

Київ – 2024

АНОТАЦІЯ

Ольховський В.В. Пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки. – Кваліфікаційна магістерська робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна магістерська робота на здобуття ступеня вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». – Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, 2024.

Темою кваліфікаційної магістерської роботи є пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки. Ефективність публічного управління є ключовим фактором економічного розвитку будь-якої країни. В Україні ж система публічного управління стикається з низкою проблем, що негативно впливають на економічне зростання. Ці проблеми включають: централізацією влади, бюрократією, непрозорістю, корупцією та низьким людським капіталом.

У роботі досліджуються пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки. Аналізуються актуальні проблеми та виклики, з якими стикається система публічного управління в Україні, та пропонуються шляхи їх вирішення.

Ключові слова: ефективність публічного управління, економіка, пріоритетні напрямки, державне регулювання, підтримка бізнесу, антикорупційні заходи, децентралізація, стратегічне планування, інновації, конкурентоспроможність.

ANNOTATION

V.V. Olkhovskyi. Priority areas for improving the efficiency of public administration in the economic sphere. – Qualifying master's thesis as a manuscript.

Qualification master's thesis for the degree of higher education of the second (master's) level in the field of knowledge 28 "Public Administration and Management", specialty 281 "Public Administration and Management." - Educational and Research Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2024.

The effectiveness of public administration is a key factor in the economic development of any country. In Ukraine, the public administration system faces a number of problems that negatively affect economic growth. These problems include: centralization of power, bureaucracy, lack of transparency, corruption and low human capital.

Work examines the priority directions for improving the efficiency of public administration in the field of economy. I analyze the current problems and challenges faced by the system of public administration in Ukraine, and propose ways to solve them.

Keywords: efficiency of public administration, economy, priority directions, state regulation, business support, anti-corruption measures, decentralization, strategic planning, innovation, competitiveness.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	7
1.1 Поняття публічного управління та управління економікою України	7
1.2 Публічне управління у сфері економічного розвитку держави.....	11
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	16
2.1 Проблеми та виклики публічного управління у сфері економіки України	16
2.2 Нормативно-правове забезпечення та система державних органів у сфері економіки	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ	43
3.1 Зарубіжний досвід публічного управління у сфері економіки.....	43
3.2 Напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері захисту економіки	66
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному світі публічне управління у сфері економіки відіграє визначальну роль у забезпеченні сталого економічного розвитку та підвищенні життєвого рівня громадян. Ефективне управління економікою вимагає постійного аналізу, стратегічного планування та вдосконалення адміністративних процесів. Дипломна робота присвячена дослідженню пріоритетних напрямків підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки. Перед висунуттям конкретних пропозицій щодо вдосконалення системи управління, необхідно проаналізувати поточний стан та ідентифікувати ключові проблеми, які перешкоджають оптимальному функціонуванню економічного апарату країни. Ефективність публічного управління у сфері економіки є ключовим фактором, що визначає рівень економічного розвитку країни, добробут її населення та конкурентоспроможність на світовому ринку. В умовах збройної агресії РФ, глобалізації та динамічних змін у світовому середовищі перед Україною стоїть гостра потреба у вдосконаленні системи публічного управління економікою.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є визначення шляхів підвищення ефективності механізмів публічного управління у сфері економіки.

Завдання дослідження:

- проаналізувати теоретичні основи публічного управління економікою;
- визначити основні проблеми та недоліки системи публічного управління економікою України;
- обґрунтувати пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління економікою України;
- розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення системи публічного управління економікою України.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є публічне управління у сфері економіки. Предметом дослідження є пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки.

Методи дослідження. При написанні роботи були використані загальнонаукові методи дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Новизна дослідження полягає в обґрунтуванні комплексу пріоритетних напрямів підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки, які враховують сучасні виклики та особливості розвитку України. Існуючі методи дослідження ефективності публічного управління часто не враховують всі складні фактори, які впливають на цю сферу. У роботі проведено аналіз поточного стану та перспектив системи публічного управління у сфері економіки України та шляхи підвищення ефективності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління економікою, які можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування, а також науковими та дослідницькими установами для стимулювання економічного зростання та забезпечення сталого розвитку.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні теоретико-методологічних засад публічного управління економікою та розробці концептуальних положень щодо вдосконалення механізмів державного регулювання економічних процесів.

Структура роботи. Структура магістерської роботи включає вступ, 3 розділи та висновки, викладені на 76 сторінках. При написанні роботи було використано 35 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

1.1. Поняття публічного управління та управління економікою України

Конституцією України закріплено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, і він здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Публічне управління – це діяльність органів державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законом повноважень і функціональних обов'язків (планування, організації, керівництва, координації та контролю) щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць. Публічне управління забезпечує значне підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей, воно пов'язане з демократичними цінностями, принципами верховенства права, поваги до гідності людини, недискримінації, рівності, справедливості, безпеки, ефективності

Сутність публічного управління полягає в цілеспрямованому впливі суб'єктів публічної влади на суспільні відносини з метою їх регулювання та розвитку в інтересах суспільства.

Цей вплив здійснюється за допомогою таких інструментів:

- нормативно-правові акти: закони, постанови, накази та інші документи, які встановлюють правила поведінки для суб'єктів суспільних відносин;
- фінанси: бюджетні кошти, які використовуються для фінансування діяльності органів влади та реалізації публічних програм;

-інформація: дані про стан суспільних відносин, які використовуються для прийняття рішень та розробки політики;

-кадри: державні службовці та інші особи, які працюють в органах влади.

Публічне управління має такі характерні риси:

-суспільний характер: здійснюється в інтересах суспільства в цілому, а не окремих груп чи осіб;

-цілеспрямованість: має чітко визначені цілі, які ґрунтуються на потребах та очікуваннях суспільства;

-владний характер: ґрунтується на владних повноваженнях суб'єктів публічної влади;

-комплексність: охоплює всі сфери суспільного життя;

-динамічність: постійно розвивається та змінюється під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Основними завданнями публічного управління є:

-забезпечення верховенства права та законності;

-захист прав та свобод людини і громадянина;

-створення умов для розвитку економіки та соціальної сфери;

-забезпечення національної безпеки та оборони;

-підтримка та розвиток культури та освіти;

-захист навколишнього середовища.

Публічне управління відіграє важливу роль у житті суспільства. Воно забезпечує функціонування держави, захищає права та свободи громадян, сприяє розвитку економіки та соціальної сфери.

Інструмент публічного управління – це засіб практичної реалізації управлінського рішення. Тобто до інструментів публічного управління можна віднести засоби, прийоми та методи, які передбачають трансформацію знань та дій органів влади для досягнення конкретної мети

Інструменти публічного управління економікою - це засоби, за допомогою яких органи влади впливають на соціально-економічний розвиток країни. Їх можна поділити на дві групи:

- Загальні (універсальні): норми і правила управлінської діяльності, закріплені в законах, статутах, інструкціях тощо.

- Локальні: постанови, накази, розпорядження, угоди, контракти, наради тощо, які доповнюють і конкретизують загальні інструменти.

Методи публічного управління економікою:

-правові: прийняття законів, указів, постанов Уряду;

-адміністративні методи базуються на використанні сили державної влади, спрямовані на збалансованість інтересів суб'єктів господарювання за допомогою нормативних актів, вказівок, розпоряджень та здійснюються через заходи (засоби) заборони, дозволу або примусу;

-економічні: створення фінансових чи матеріальних стимулів (бюджетно-податкові, грошово-кредитні заходи), прямиий вплив на економічні процеси (цільове фінансування, державне замовлення);

-інституціональні: створення нових інституцій для регулювання економічних відносин;

-донорські: вливання додаткових ресурсів у певні економічні сектори (дотації, пільги, кредити);

-протекціоністські: захист національного виробника від зовнішньої конкуренції (квоти, ліцензії).

Вдосконалення інструментів публічного управління економікою відбувається шляхом перегляду інструментів контролю над монопольними ринками (стимулювання конкуренції, антимонопольна політика, вдосконалення бюджетно-податкової політики: створення ефективного механізму для структурних реформ, збалансування зобов'язань і ресурсів) та цифровізації (підвищення конкурентоздатності секторів економіки, розвиток ринку праці, інноваційного підприємництва).

Досягнення стійкого економічного зростання в Україні потребує не лише сприятливого зовнішнього середовища, але й чіткої та послідовної стратегії публічного управління. Наразі ж низка проблем стримує розвиток вітчизняної

економіки, серед яких ключовими є монополізація ринків та неефективна бюджетно-податкова політика.

Монополізм в українській економіці став системною проблемою, що негативно впливає на конкуренцію, стримує інновації та призводить до несправедливого розподілу ресурсів.

Для подолання цієї проблеми необхідно:

- Переглянути існуючі інструменти регулювання монополій, зробивши їх більш жорсткими та дієвими;
- Впровадити антимонопольні механізми, що стимулюватимуть розвиток конкурентного середовища та захищатимуть інтереси споживачів;
- Збільшити прозорість діяльності монопольних утворень, забезпечивши доступ до інформації про їхні ціни, доходи та витрати;

Неефективна бюджетно-податкова політика також є серйозним викликом для української економіки. Її реформування потребує:

- Відходу від практики політичного "торгу" при прийнятті бюджетних рішень;
- Розробки чіткої та прозорої бюджетно-податкової стратегії, спрямованої на стимулювання економічного зростання та соціальну справедливість;
- Удосконалення системи управління державними фінансами, підвищення її ефективності та прозорості;
- Забезпечення збалансованості бюджету та зниження рівня державного боргу.

Вдосконалення інструментів публічного управління економікою, зокрема посилення антимонопольного регулювання та реформування бюджетно-податкової політики, є ключовими завданнями для подолання системних проблем, які стримують розвиток України.

Реалізація цих заходів сприятиме створенню сприятливого середовища для інвестицій та інновацій, стимулюватиме економічне зростання та підвищить добробут українців.

1.2. Публічне управління у сфері економічного розвитку держави

Головною ціллю державного регулювання економіки є виконання завдань, що впливають на організацію ринку, ринково-конкурентних відносин, досягнення економічних, соціальних і фіскальних цілей, спрямованих на підтримку і забезпечення ринкового порядку в державі, корегування розподілу ресурсів для впливу на господарюючу структуру і структуру національного продукту. Ефективне функціонування економіки неможливе без розумної економічної політики, без реалізації публічною адміністрацією своїх регулятивних, правозастосовних і правоохоронних функцій у народному господарстві.

Державна економічна політика – це закріплені у відповідних економіко-правових документах (прогнозах, програмах, законодавчих актах) цілі і завдання, що ставить держава, забезпечуючи комплексне вирішення подвійного завдання: поєднання в економічному житті ринкових засад господарювання та соціальної спрямованості економіки. Водночас держава застосовує економічну стратегію й економічну тактику.

Ефективне функціонування економічної системи держави залежить від чіткої регламентації та нагляду. Саме адміністративне право виступає ключовим інструментом для досягнення цієї мети. Розглянемо детальніше, як адміністративне право впливає на економічні процеси.

1) Стратегічне спрямування економіки.

Держава за допомогою адміністративних важелів може стимулювати розвиток пріоритетних галузей та виробництв, наприклад, через субсидії, пільгове кредитування чи спрощення дозволів. Також регулюється ціноутворення на стратегічно важливі товари чи послуги, щоб забезпечити їх доступність для населення. Крім того, адміністративне право сприяє залученню інвестицій з-за кордону, встановлюючи чіткі правила та гарантії для інвесторів.

2) Впорядкування власності.

Адміністративне право визначає, які сфери економіки можуть бути державною власністю, а які – перейти у недержавні руки. Наприклад, закони про приватизацію встановлюють процедуру переходу державного майна у приватну власність. Окрім того, здійснюється антимонопольне регулювання, щоб запобігти надмірній концентрації влади в руках окремих суб'єктів та створити конкурентне середовище, що стимулює розвиток бізнесу. Також чітко закріплюється статус державних підприємств, визначаючи їх права та обов'язки.

3) Зовнішньоекономічні відносини.

Адміністративне право регулює зовнішню торгівлю, встановлюючи правила експорту та імпорту товарів, капіталу та робочої сили. Це забезпечує захист національного ринку та сприяє розвитку вигідного для держави зовнішньоекономічного співробітництва. Окрім того, регулюється надання послуг іноземним компаніям, що дозволяє контролювати їх діяльність та забезпечувати дотримання українського законодавства. Також адміністративне право сприяє міжнародній науковій, технічній та виробничій співпраці, що допомагає країні інтегруватися у світову економіку та переймати передові технології.

4) Державний вплив на економіку.

Для ефективного регулювання економічних процесів держава використовує різні адміністративно-правові засоби. Це, зокрема, реєстрація підприємств, ліцензування певних видів діяльності, патентування винаходів та промислових зразків. Квотування дозволяє регулювати обсяг виробництва чи імпорту певних товарів. Сертифікація забезпечує відповідність продукції встановленим стандартам якості та безпеки. Надання дозволів дає змогу державі контролювати діяльність суб'єктів господарювання у певних сферах. Окрім того, адміністративні органи мають право застосовувати адміністративно-юрисдикційні заходи, наприклад, штрафи, у разі порушення законодавства.

Отже, адміністративно-правове регулювання не є статичною системою. Воно постійно розвивається, адаптуючись до нових викликів та можливостей. Сучасний підхід до адміністративного регулювання економіки робить акцент на:

- динамічному розвитку. Замість простого контролю, держава має стимулювати інновації та адаптацію бізнесу до мінливих економічних умов.
- співпраці з бізнесом. Партнерські відносини між державою та суб'єктами господарювання дозволяють спільно вирішувати проблеми та досягати спільних цілей.
- застосуванні сучасних технологій. Електронні платформи для реєстрації бізнесу, подання звітності та отримання дозволів пришвидшують та спрощують адміністративні процедури.
- захисті прав та інтересів. Прозорість у прийнятті рішень, підзвітність державних органів, захист прав власності та вільної конкуренції є запорукою довіри бізнесу та розвитку економіки.

Ефективне управління економічною діяльністю держави є ключовим фактором її стійкого розвитку та добробуту громадян. В Україні цю функцію виконує система державного планування та публічного адміністрування, що ґрунтується на конституційних засадах та законодавчому регулюванні.

Основні форми державного планування

Згідно зі статтею 11 Господарського кодексу України, основними формами державного планування господарської діяльності є:

- Державна програма економічного та соціального розвитку України: Цей стратегічний документ визначає пріоритетні напрямки та цілі економічного та соціального розвитку країни на середньостроковий період. Він розробляється Кабінетом Міністрів України та затверджується Верховною Радою України.
- Державний бюджет України: Цей щорічний план визначає обсяги надходжень та видатків державних коштів, спрямованих на реалізацію державної політики у всіх сферах, включаючи економіку. Державний бюджет

України розробляється Кабінетом Міністрів України та затверджується Верховною Радою України.

- Інші державні програми з питань економічного і соціального розвитку: До цієї категорії належать цільові програми, спрямовані на вирішення конкретних проблем або розвиток окремих галузей економіки. Порядок розробки, завдання та реалізації цих програм визначається Законом України "Про державні програми".

Повноваження публічної адміністрації. Повноваження публічної адміністрації у сфері публічного адміністрування економіки ґрунтуються на конституційних основах правового господарського порядку в Україні, які окреслюють наступні принципи:

- Право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу: Це право гарантує доступ до природних ресурсів для ведення господарської діяльності, але з урахуванням екологічних норм та інтересів суспільства.

- Забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання: Держава зобов'язана створювати сприятливі умови для ведення бізнесу та захищати права власників, незалежно від форми власності.

- Соціальна спрямованість економіки: Економічна політика держави має бути спрямована на підвищення добробуту громадян, забезпечення соціальної справедливості та подолання бідності.

- Недопущення використання власності на шкоду людині та суспільству: Держава має вживати заходів для запобігання монополізації, недобросовісної конкуренції та іншим зловживанням власністю.

- Право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю: Це право гарантує свободу економічної діяльності, але з урахуванням законних обмежень.

- Визнання всіх суб'єктів права власності рівними перед законом: Держава не може надавати необґрунтовані преференції певним суб'єктам господарювання.

- Непорушність права приватної власності.
- Економічна багатоманітність: Держава має сприяти розвитку різних форм власності та господарювання.
- Гарантування державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України: Економічна діяльність не повинна завдавати шкоди довкіллю.
- Забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці: Держава має встановлювати та контролювати дотримання трудових норм та правил.
- Захист прав споживачів: Держава має вживати заходів для захисту прав споживачів від неякісних товарів та послуг.
- Взаємовигідне співробітництво з іншими країнами: Держава сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій.

Державне управління економікою – це особлива частина управління розвитком суспільства, здійснювана уповноваженими органами державної влади та місцевого самоврядування, функціонування яких спрямоване на реалізацію конституційно закріплених положень щодо соціальної спрямованості економіки.

Державне управління економікою має владний, організаційний, виконавчий характер. Виділені властивості державного управління економікою: а) здійснюється на основі закону (ст. 8 Конституції України, де проголошено верховенство права); б) має активний, цілеспрямований характер: згідно зі ст. 13 Конституції України, держава забезпечує соціальну спрямованість економіки; в) має виконавчо-розпорядчий, організуючий характер стосовно державних органів, відносин між членами суспільства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

2.1. Проблеми та виклики публічного управління у сфері економіки України

Правові засади публічного управління у сфері економіки України – це система принципів, норм та інституцій, що визначають порядок державного регулювання економічних відносин в країні.

Мета правових засад: створення сприятливого середовища для розвитку економіки, забезпечення добросовісної конкуренції, захист прав та інтересів споживачів, сприяння сталому розвитку економіки

Правові засади публічного управління у сфері економіки України ґрунтуються на наступних принципах:

Конституційні принципи.

-Верховенство права: Конституція України проголошує, що всі закони та інші нормативно-правові акти повинні відповідати Конституції. Це означає, що державне регулювання економіки має здійснюватися в межах повноважень, визначених Конституцією та законами. Всі особи, незалежно від їх посадової чи службової особи, підлягають законам. Це означає, що державні органи та їх посадові особи не можуть діяти свавільно у сфері економічного регулювання.

-Вільне підприємництво: Кожна особа має право на вільне підприємництво, що включає право на володіння, користування та розпорядження майном, на здійснення господарської діяльності. Держава не може обмежувати це право, крім випадків, передбачених законами.

-Рівність перед законом: Всі особи є рівними перед законом і мають право на однаковий захист своїх прав та свобод. Це означає, що держава не

може дискримінувати суб'єктів господарювання у сфері економічного регулювання.

-Законність: Державні органи та їх посадові особи повинні діяти законно. Це означає, що всі дії державних органів у сфері економічного регулювання повинні ґрунтуватися на законах та інших нормативно-правових актах.

Законодавчі принципи.

-Стратегічне спрямування: Державне регулювання економіки має здійснюватися на основі стратегічних цілей розвитку економіки України, визначених у законах;

-Прозорість: Державне регулювання економіки має бути прозорим та зрозумілим для суб'єктів господарювання;

-Передбачуваність: Державне регулювання економіки має бути передбачуваним, щоб суб'єкти господарювання могли планувати свою діяльність;

-Ефективність: Державне регулювання економіки має бути ефективним та досягати поставлених цілей;

-Пропорційність: Державне регулювання економіки має бути пропорційним поставленим цілям та не повинно надмірно обмежувати права та свободи суб'єктів господарювання;

-Соціальна відповідальність: Державне регулювання економіки має враховувати принципи соціальної відповідальності та сприяти сталому розвитку економіки;

-Конкурентність: Державне регулювання економіки має сприяти розвитку конкуренції та запобігати монополізації ринків;

-Інноваційність: Державне регулювання економіки має сприяти розвитку інновацій та впровадженню нових технологій.

Основні нормативно-правові акти, що визначають правові засади публічного управління у сфері економіки України:

- Конституція України;
- Податковий кодекс України;

- Цивільний кодекс України;
- Господарський кодекс України;
- Закон України "Про державне регулювання діяльності у сферах господарювання";
- Закон України "Про захист економічної конкуренції";
- Закон України "Про Антимонопольний комітет України".

Публічне управління відіграє ключову роль у розвитку економіки будь-якої країни. В Україні, як і в багатьох інших країнах, що переходять до ринкової економіки, сфера публічного управління економікою зазнала значних змін за останні роки. Дослідження сучасного стану публічного управління економікою в Україні є актуальним з ряду причин:

Важливість публічного управління для економічного розвитку: Ефективне публічне управління може стимулювати економічне зростання, створювати сприятливе середовище для інвестицій та ведення бізнесу, а також сприяти підвищенню добробуту населення.

Наявність проблем у сфері публічного управління економікою: В Україні, як і в багатьох інших країнах, що переходять до ринкової економіки, існує ряд проблем у сфері публічного управління економікою, таких як корупція, неефективність бюрократії, непрозорість та невідповідність законодавства сучасним потребам. Необхідність реформування публічного управління економікою: Для вирішення вищезазначених проблем та стимулювання економічного розвитку в Україні необхідно провести реформування публічного управління економікою.

Публічне управління економікою в Україні за останні роки зазнало значних змін, рухаючись у напрямку ринкової економіки. Проте, на цьому шляху виникає низка проблем, що потребують вирішення.

Досягнення публічного управління економікою в Україні:

- 1) Впровадження ринкових реформ:

Впровадження ринкових реформ в Україні стало ключовим фактором трансформації економіки з планової на ринкову. Цей процес розпочався у 1990-х роках і триває й досі.

Основні етапи впровадження ринкових реформ:

1. Лібералізація цін (1991-1992): Відміна державного регулювання цін на більшість товарів і послуг. Перехід до ринкового ціноутворення, яке ґрунтується на попиті та пропозиції; Стимулювання виробництва та споживання.

2. Приватизація (1992-1998): Масштабна приватизація державних підприємств. Перехід власності з держави до приватного сектору. Розвиток приватного підприємництва та конкуренції.

3. Податкова реформа (1994-1995): Спрощення податкової системи, Зниження податкових ставок. Стимулювання інвестицій та економічного зростання.

4. Зовнішня торгівля (1994-2000): Зняття торгових бар'єрів ,укладення угод про вільну торгівлю з різними країнами. Розширення ринків збуту для українських товарів.

5. Регуляторні реформи (2000-2014):

- Спрощення регулювання ведення бізнесу.
- Зниження адміністративних бар'єрів.
- Покращення інвестиційного клімату.

Результати впровадження ринкових реформ:

- Перехід до ринкової економіки.
- Зростання ВВП.
- Зниження рівня інфляції.
- Збільшення обсягів інвестицій.
- Розширення приватного сектору.
- Покращення життя населення.

Після Революції Гідності в 2014 році Україна розпочала масштабні реформи, спрямовані на подолання корупції, покращення інвестиційного клімату та стимулювання економічного зростання.

Антикорупційні реформи:

- Створення Національного антикорупційного бюро (НАБУ), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) та Вищого антикорупційного суду (ВАКС).
- Впровадження електронних декларацій майна для чиновників.
- Запровадження системи електронних державних закупівель "ProZorro".
- Зменшення кількості регуляторних органів та спрощення процедур ведення бізнесу.

Основними формами реалізації державою економічної політики є довгострокова (стратегічна) і поточна (тактична) економічна політика, спрямована на реалізацію та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення загалом. Мета такої політики досягається за допомогою:

1) економічної стратегії. Це обраний державою курс економічної політики, розрахований на тривалу перспективу і спрямований на вирішення великомасштабних економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної безпеки держави, збереження і примноження її економічного потенціалу і національного багатства, підвищення народного добробуту. Економічна стратегія включає визначення пріоритетних цілей народного господарства, засобів та способів їх реалізації, виходячи зі змісту об'єктивних процесів і тенденцій, що мають місце в національному та світовому господарстві, та враховуючи законні інтереси суб'єктів господарювання;

2) економічної тактики – сукупності найближчих цілей, завдань, засобів і способів їх досягнення для реалізації стратегічного курсу економічної політики в конкретних умовах, що складаються в поточному періоді розвитку народного господарства.

Здійснення державою економічної стратегії і тактики у сфері господарювання спрямовуються на створення економічних, організаційних та правових умов, за яких суб'єкти господарювання враховують у своїй діяльності

показники прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку. Так, лише законами визначаються принципи державного прогнозування і розробки програм економічного та соціального розвитку України, система прогнозних і програмних документів, вимоги до їх змісту, а також загальний порядок розробки, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів економічного й соціального розвитку, повноваження та відповідальність публічної адміністрації в цих питаннях.

Основними формами державного планування господарської діяльності є Державна програма економічного та соціального розвитку України, Державний бюджет України, а також інші державні програми з питань економічного і соціального розвитку, порядок розроблення, завдання та реалізація яких визначаються законом про державні програми.

Активну участь у розробленні та реалізації програм економічного розвитку беруть також органи влади Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно, які відповідно до статей 116, 138 та 143 Конституції України створюють і затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць та планують економічний та соціальний розвиток цих територій.

Основними напрямками економічної політики, що визначаються державою, є:

1) структурно-галузева політика, спрямована на здійснення державою прогресивних змін у структурі народного господарства, удосконалення міжгалузевих та внутрішньогалузевих пропорцій, стимулювання розвитку галузей, які визначають науково-технічний прогрес, забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та зростання рівня життя населення. Складовими цієї політики є промислова, аграрна, будівельна та інші сфери економічної політики, щодо яких держава здійснює відносно самостійний комплекс заходів стимулювального впливу;

2) інвестиційна політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно у галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики, а також забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів та здійснення контролю за ним;

3) амортизаційна політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання найбільш сприятливих та рівноцінних умов забезпечення процесу простого відтворення основних виробничих і невиробничих фондів переважно на якісно новій техніко-технологічній основі;

4) політика інституційних перетворень, спрямована на формування раціональної багатоукладної економічної системи шляхом трансформування відносин власності, роздержавлення економіки, приватизації та націоналізації виробничих фондів, забезпечення на власній основі розвитку різних форм власності і господарювання, еквівалентності відносин обміну між суб'єктами господарювання, державну підтримку і захист усіх форм ефективного господарювання та ліквідацію будь-яких протизаконних економічних структур;

5) цінова політика, спрямована на регулювання державою відносин обміну між суб'єктами ринку з метою забезпечення еквівалентності в процесі реалізації національного продукту, дотримання необхідної паритетності цін між галузями та видами господарської діяльності, а також забезпечення стабільності оптових та роздрібних цін;

6) антимонопольно-конкурентна політика, спрямована на створення оптимального конкурентного середовища діяльності суб'єктів господарювання, забезпечення їх взаємодії на умовах недопущення проявів дискримінації одних суб'єктів іншими, насамперед у сфері монопольного ціноутворення та за рахунок зниження якості продукції, послуг, сприяння зростанню ефективної соціально орієнтованої економіки;

7) бюджетна політика, спрямована на оптимізацію та раціоналізацію формування доходів і використання державних фінансових ресурсів,

підвищення ефективності державних інвестицій у народне господарство, узгодження загальнодержавних і місцевих інтересів у сфері міжбюджетних відносин, регулювання державного боргу та гарантування соціальної справедливості при перерозподілі національного доходу;

8) податкова політика, спрямована на забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження на суб'єктів господарювання, стимулювання суспільно необхідної економічної діяльності суб'єктів, а також дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів;

9) грошово-кредитна політика, спрямована на забезпечення народного господарства економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи, стимулювання використання кредитних ресурсів на потреби функціонування і розвитку економіки;

10) валютна політика, спрямована на встановлення і підтримання паритетного курсу національної валюти щодо іноземних валют, стимулювання зростання державних валютних резервів та їх ефективне використання;

11) зовнішньоекономічна політика, спрямована на регулювання державою відносин суб'єктів господарювання з іноземними суб'єктами господарювання та захист національного ринку і вітчизняного товаровиробника.

Повноваження публічної адміністрації в сфері публічного адміністрування економіки ґрунтуються на конституційних основах правового господарського порядку в Україні, якими є: право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону; забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки, недопущення використання власності на шкоду людині і суспільству; право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; визнання усіх суб'єктів права власності

рівними перед законом, непорушності права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності; економічна багатоманітність, забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України; забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів; взаємовигідне співробітництво з іншими країнами; визнання і дія в Україні принципу верховенства права.

Ключові проблеми:

Корупція: Корупція залишається серйозною проблемою в Україні, яка негативно впливає на інвестиційний клімат та перешкоджає економічному зростанню.

Низька ефективність: Багато державних органів в Україні неефективні та бюрократизовані, що призводить до затримок у прийнятті рішень та поганої якості надаваних послуг.

Непрозорість: Процеси прийняття рішень у багатьох державних органах непрозорі, що призводить до недовіри з боку громадськості та ризику зловживання владою.

Відсутність підзвітності: Державні органи часто не підзвітні громадськості за свої дії, що призводить до безкарності та неефективного використання ресурсів.

Незважаючи на наявні проблеми, Україна за останні роки досягла значного прогресу в реформуванні системи публічного управління. До ключових здобутків належать:

Впровадження децентралізації: Влада та бюджетні ресурси були децентралізовані з центрального рівня на рівень місцевого самоврядування, що призвело до більшої підзвітності та кращого надання послуг на місцевому рівні.

Створення антикорупційних органів: Було створено низку антикорупційних органів, таких як Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура, які розслідують корупційні злочини та притягують до відповідальності винних.

Спрощення регулювання: Було зроблено кроки щодо спрощення регулювання ведення бізнесу, що полегшило ведення бізнесу в Україні.

- Підвищення прозорості: Було вжито заходів для підвищення прозорості процесів прийняття рішень у державних органах, таких як публікація бюджетів та закупівель в Інтернеті.

Виклики:

Незважаючи на досягнутий прогрес, все ще залишаються значні виклики, які необхідно вирішити. До ключових викликів належать:

Забезпечення верховенства права: Верховенство права залишається слабким в Україні, що ускладнює боротьбу з корупцією та забезпечення справедливого судового розгляду.

Зміна менталітету: Необхідно змінити менталітет державних службовців, щоб вони ставили інтереси громадян на перше місце та діяли прозоро та підзвітно.

Залучення громадян: Необхідно більше залучати громадян до процесів прийняття рішень, щоб вони могли впливати на політику, яка їх стосується.

Підвищення кваліфікації державних службовців: Необхідно підвищити кваліфікацію державних службовців, щоб вони могли ефективно виконувати свої обов'язки

Проблеми та виклики публічного управління у сфері економіки України:

Корупція: Корупція є однією з найсерйозніших проблем, з якими стикається Україна, негативно впливаючи на економіку, демократію та верховенство права. Вона проявляється у різних формах, включаючи хабарництво, кумівство, зловживання владою та неефективне використання бюджетних коштів.

Корупція в Україні має руйнівні наслідки для країни, пронизуючи всі сфери життя та стримуючи її розвиток. Її вплив відчувається на економіці, демократії, соціальній сфері та міжнародній репутації України.

Економічні наслідки:

Зниження економічного зростання: Корупція шкодить інвестиціям, адже інвестори уникають нестабільних та непрозорих ринків. Це призводить до зменшення темпів економічного зростання та втрати потенційних можливостей.

Неефективне використання ресурсів: Корупційні схеми призводять до викрадення бюджетних коштів, які могли б бути спрямовані на розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер.

Нечесна конкуренція: Корупційні практики дають нечесні переваги певним компаніям та особам, спотворюючи конкурентне середовище та шкодячи добросовісному бізнесу.

Розширення тіньової економіки: Щоб уникнути сплати податків та контролю з боку держави, багато підприємців йдуть у тінь, що призводить до втрат бюджетних надходжень та погіршення загального економічного клімату.

Політичні та соціальні наслідки:

Підрив довіри до влади: Корупція руйнує довіру громадян до влади, адже люди сприймають її як несправедливу та неефективну. Це призводить до зростання цинізму та апатії, послаблення демократичних інституцій та погіршення загальної політичної атмосфери.

Поширення нерівності:

Корупція посилює нерівність у суспільстві, адже ті, хто має доступ до влади та ресурсів, отримують незаслужені переваги, а ті, хто їх не має, залишаються позаду. Це призводить до соціальної напруги, конфліктів та ерозії соціальної згуртованості.

Порушення прав людини:

Корупційні практики часто призводять до порушення прав людини, адже доступ до таких базових послуг, як освіта, охорона здоров'я та правосуддя, може залежати від хабарів.

Зниження рівня життя:

Всі вищезазначені наслідки корупції негативно впливають на рівень життя українців, адже люди стикаються з бідністю, неякісними послугами, відсутністю можливостей та несправедливістю.

Міжнародні наслідки:

Погіршення іміджу України на міжнародній арені: Корупція робить Україну менш привабливою для інвестицій та співпраці з боку інших країн. Це шкодить її інтеграції до Європейського Союзу та інших міжнародних спільнот.

Широко поширена корупція на всіх рівнях влади шкодить економічному зростанню, інвестиціям та верховенству права. Неефективність антикорупційних інституцій та недостатня політична воля для боротьби з корупцією.

Корупція в Україні, незважаючи на заходи, які вживаються Урядом, негативно впливає на реалізацію конституційних прав і свобод людини та громадянина, проведення соціальних перетворень та економічний розвиток, викликає недовіру до державних інститутів, створює негативний імідж держави на міжнародній арені.

Правовою основою протидії корупції є Конституція України, Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014, Міжнародні конвенції.

Зазначені документи докорінно змінюють загальнодержавний підхід до розуміння корупції та антикорупційних заходів, містять низку новел, правових інститутів, які невідомі вітчизняним правовим традиціям, а тому потребують додаткового пояснення.

В Україні, на перший погляд, система антикорупційного законодавства створена. Вона містить багато нормативно-правових актів: як базових для всіх сфер соціального життя, так і тих, предметом яких є окрема галузь національної економіки чи певна сфера суспільних відносин. Крім законів України, існує низка підзаконних нормативно-правових актів. Проте, всі вони приймалися у різні часи, різними органами, у ряді випадків – спонтанно, безсистемно, без належного наукового обґрунтування, через що і виникають колізії та протиріччя.

Наступною проблемою є недосконала бюрократія: Застаріла, неефективна та непрозора бюрократична система стримує економічну діяльність та ускладнює доступ до державних послуг.

Неефективна бюрократія є однією з найгостріших проблем, з якими стикається Україна. Застаріла, непрозора та неефективна система державного управління стримує економічне зростання, ускладнює доступ до державних послуг та підриває довіру громадян до влади.

Несприятливий інвестиційний клімат: Несприятливий інвестиційний клімат збільшує ризики й знижує ліквідність інвестицій, незадовільні активність інвесторів і рівень їх довіри призводить до відмови від ризикових проєктів і стримує економічне зростання країн.

Нестабільність політичної та економічної ситуації, високий рівень бюрократії та корупції відлякують іноземних та вітчизняних інвесторів.

Інвестиційний клімат країни – це комплекс політико-правових, фінансово-економічних, соціальних, інституціональних, інфраструктурних, інноваційних та інших умов інвестиційної діяльності реципієнтів й інших суб'єктів інвестиційної системи, які впливають на інвестиційний процес, сприяючи або перешкоджаючи йому з метою залучення інвестицій у дану країну.

В цілому він має ряд особливостей:

- створює переваги або перешкоди для національних та іноземних інвесторів під час вибору об'єкта й ухвалення рішення про інвестування;

- зумовлює рівень прибутковості, ефективності, ліквідності й ризику інвестицій на території країни-реципієнта, а також ймовірність втрати інвестицій чи інвестиційного прибутку;

- включає складові: загальнодержавну інвестиційну політику, відповідне законодавство, механізми інвестування й регулювання інвестиційної діяльності, умови допуску й функціонування іноземних інвестицій, податковий тягар та пільги інвесторів, форми інвестиційного кредитування, рівень корупції, рівень розвитку інфраструктури й телекомунікацій, місткість ринку країни, можливості фінансових інститутів й інструментів, судову систему, політичну й економічну стабільність, відкритість національної економіки, динаміку валютного курсу національної грошової одиниці, вартість ресурсів і рівень

витрат, вартість і якість робочої сили, рівень торгових бар'єрів і транспортних витрат, географічні й природно-кліматичні умови тощо;

-формується за рахунок інвестиційного потенціалу й ризику інвестування у даній країні, а також зумовлює певний рівень інвестиційної привабливості об'єктів інвестування на її території та інвестиційну активність інвесторів і реципієнтів;

-інвестиційний клімат країни не є сумою інвестиційних умов регіональних систем через наявність позитивного або негативного синергетичного ефекту;

-залежно від напряму впливу на інвестиційну систему країни він може бути сприятливим, несприятливим або нейтральним (сприятливий – забезпечує мотивацію інвесторів та захист їх прав, а несприятливий – спричиняє відмову інвесторів від інвестування та інші негативні наслідки).

Недофінансування ключових сфер:

- Недостатнє бюджетне фінансування таких сфер, як освіта, наука, інфраструктура та охорона здоров'я, негативно впливає на довгострокове економічне зростання та конкурентоспроможність України.

Які сфери недофінансуються:

- Освіта: Недостатнє фінансування освіти призводить до застарілої інфраструктури, низької заробітної плати вчителів, нестачі навчальних матеріалів та обладнання. Це негативно впливає на якість освіти та погіршує конкурентоспроможність українських випускників на світовому ринку праці.

- Охорона здоров'я: Недофінансування системи охорони здоров'я призводить до дефіциту ліків та медичних послуг, застарілої інфраструктури та нестачі кваліфікованих кадрів. Це робить доступ до якісної медичної допомоги складним та дорогим для багатьох українців.

- Наука: Недостатнє фінансування науки

- Інфраструктура: Недофінансування інфраструктури призводить до поганого стану доріг, мостів, громадського транспорту та інших важливих об'єктів. Це негативно впливає на якість життя людей,

- Соціальна сфера: Недостатнє фінансування соціальної сфери

Наслідки недофінансування:

- Погіршення якості життя:
- Стимування розвитку країни:
- Перешкода реалізації потенціалу:
- Соціальна напруженість:
- Іміджеві втрати:

Фінансова нестабільність є викликом для інвестиційного клімату економічно розвинених країн світу та країн, які ще на шляху розвитку. Ознаки кризи змушують інвесторів шукати як надійні об'єкти інвестування, так і сприятливіші умови інвестиційного клімату країн-реципієнтів. Забезпечення привабливого інвестиційного клімату країни у складних умовах можливе лише завдяки цілеспрямованій інвестиційній стратегії та конкретній системі заходів, що надасть умови для економічного відновлення після стадії спаду.

Наступним викликом для України є недостатній рівень розвитку інклюзивної економіки в Україні:

Високий рівень бідності:

За даними Державної служби статистики України, у 2023 році 12,2% населення України (близько 4,8 млн осіб) проживали за межею бідності, високий рівень бідності обмежує внутрішній попит на товари та послуги, що негативно впливає на економічне зростання.

Можливі рішення: Розширення соціальних програм та адресних виплат для підтримки найбільш вразливих верств населення, створення нових робочих місць та стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в регіонах з високим рівнем бідності, підвищення рівня доступності та якості освіти та охорони здоров'я.

Нерівність у доступі до освіти та охорони здоров'я:

- Статистика: За даними ЮНІСЕФ, у 2023 році 30% дітей в Україні не мали доступу до якісної освіти.

- Наслідки: Нерівність у доступі до освіти та охорони здоров'я обмежує можливості людей для самореалізації та участі в економічному житті.

Можливі рішення: збільшення державних видатків на освіту та охорону здоров'я, розширення доступу до якісної освіти та охорони здоров'я в сільській місцевості та бідних регіонах, запровадження інклюзивних освітніх та медичних програм для людей з інвалідністю та інших вразливих груп населення.

Дискримінація певних груп населення:

- Статистика: За даними Міжнародної організації праці, жінки в Україні заробляють на 20% менше, ніж чоловіки за аналогічну роботу.

- Наслідки: Дискримінація певних груп населення на ринку праці та в доступі до економічних можливостей гальмує розвиток інклюзивної економіки.

- Можливі рішення:

- Запровадження та дотримання антидискримінаційного законодавства.

- Підвищення рівня обізнаності про проблеми дискримінації та гендерної рівності.

- Стимулювання жіночого та інклюзивного підприємництва.

Важливо зазначити, що розвиток інклюзивної економіки є важливим фактором для подолання бідності, стимулювання економічного зростання та забезпечення соціальної справедливості.

На сучасному етапі розвитку України суттєвим елементом державної підтримки бізнесу має стати дерегулювання підприємництва, яке означає: спрощення порядку створення, реєстрації та ліквідації суб'єктів підприємництва; скорочення переліку видів підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню та патентуванню, потребують одержання сертифікатів і будь-яких інших дозволів на здійснення підприємництва; обмеження кількості перевірок і права контролю за діяльністю суб'єктів підприємництва; спрощення процедури митного оформлення вантажів у процесі здійснення експортно-імпортних операцій; забезпечення послідовності та стабільності нормативно-правового регулювання підприємництва.

Інституційні засади державної підтримки підприємницької діяльності включають:

- наявність організаційної структури;
- наявність ринкової інфраструктури;
- інформаційно-консультаційне забезпечення підприємництва;
- кадрове забезпечення;
- науково-методичне забезпечення;
- моніторинг державної підтримки.

Метою державної підтримки підприємницької діяльності є:

- 1) створення умов для позитивних структурних змін в економіці України;
- 2) сприяння формуванню і розвитку підприємництва, становлення підприємництва як провідної сили в подоланні негативних процесів в економіці та забезпечення сталого позитивного розвитку суспільства;
- 3) підтримка вітчизняних виробників;
- 4) формування умов для забезпечення зайнятості населення України, запобігання безробіттю, створення нових робочих місць.

Державна підтримка підприємницької діяльності здійснюється за такими напрямками:

- 1) формування інфраструктури підтримки і розвитку підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів підприємництва;
- 2) встановлення системи пільг для суб'єктів підприємництва;
- 3) запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;
- 4) фінансово-кредитна підтримка підприємництва;
- 5) залучення суб'єктів підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

Державна підтримка підприємницької діяльності здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади з питань

регуляторної політики та підприємництва, іншими центральними органами виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в межах своїх повноважень сприяє розвитку малого підприємництва, спрямовує, координує і контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики щодо його підтримки.

Центральний орган виконавчої влади з питань регуляторної політики та підприємництва в межах своїх повноважень бере участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики розвитку малого підприємництва.

Програми підтримки підприємництва включають положення про:

- фінансово-кредитну та інвестиційну підтримку суб'єктів підприємництва;
- забезпечення участі суб'єктів малого підприємництва у виконанні поставок для державних, регіональних та місцевих потреб;
- вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності;
- сприяння створенню інфраструктури розвитку підприємництва;
- пропозиції щодо встановлення системи пільг для суб'єктів підприємництва, у тому числі пом'якшення податкової політики;
- допомогу в матеріально-технічному та інформаційному забезпеченні.

Держава сприяє створенню ефективної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності, розробленню навчальних планів, програм і методичних посібників для підготовки підприємців залежно від рівня їх базової підготовки, термінів навчання, для підвищення кваліфікації учителів і викладачів, використання державних телерадіоканалів для навчання широких верств населення основ підприємницької діяльності.

Сприяння розвитку підприємництва в Україні також передбачає: проведення комплексу наукових досліджень, пов'язаних з проблемами розвитку підприємництва; розроблення та впровадження нових підходів і

методів щодо аналізу та прогнозування розвитку цього сектору економіки; вивчення світового досвіду з питань формування державної політики сприяння розвитку підприємництва.

Функціональні (цільові) форми та методи державної підтримки підприємництва умовно можна розділити на такі складові: матеріально-технічна підтримка; науково-технічна (інноваційна) підтримка; фінансово-інвестиційна підтримка; податкове регулювання та сприяння самофінансуванню бізнесу; зовнішньоекономічне регулювання та захист національних підприємств; екологічне регулювання бізнесу.

Державне регулювання фінансового забезпечення діяльності підприємств передбачає застосування інструментів бюджетної, податкової, грошово-кредитної та інших напрямів політики.

2.2. Нормативно-правове забезпечення та система державних органів у сфері економіки

В Україні нормативно-правове забезпечення економіки ґрунтується на Конституції, яка визначає основи економічної системи та гарантує свободу підприємництва. Закони України, прийняті Верховною Радою, конкретизують ці конституційні положення та встановлюють правила гри для всіх учасників економічної діяльності.

Однак законодавство не існує у вакуумі. Його реалізація залежить від чіткої та ефективної роботи органів виконавчої влади, які приймають підзаконні акти та контролюють їх дотримання. Крім того, Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами, укладаючи договори, що регулюють економічні відносини з іншими країнами.

Цілі нормативно-правового забезпечення економіки України:

Створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу: Це передбачає стабільність законодавства, захист прав власності, вільну конкуренцію та інші фактори, які стимулюють інвестиції та підприємницьку діяльність.

Забезпечення добросовісної конкуренції: Це передбачає запобігання монополізації ринку, захист прав споживачів та стимулювання інновацій.

Макроекономічна стабілізація: Це передбачає контроль за інфляцією, державними фінансами та курсом валюти.

Соціальний захист населення: Це передбачає забезпечення мінімального рівня життя, доступ до соціальних послуг та захист прав працівників.

Незважаючи на значні зусилля, в Україні все ще існують певні проблеми з нормативно-правовим забезпеченням економіки. До них належать:

Невідповідність законодавства європейським стандартам: Ускладнює інтеграцію України до Європейського Союзу та робить країну менш привабливою для іноземних інвесторів.

Закони, що регулюють певні сфери економічної діяльності:

-Закон України "Про банки та банківську діяльність" - регулює діяльність банківської системи України.

Цей Закон визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків. Метою цього Закону є правове забезпечення захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків, сталого розвитку і стабільності банківської системи, а також створення сприятливих умов для розвитку економіки України і належного конкурентного середовища на фінансовому ринку.

-Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" - регулює діяльність фондового ринку України.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) має повноваження регулювати діяльність усіх учасників ринку капіталу, включаючи державні органи. НКЦПФР може видавати нормативно-правові акти, проводити інспектування, накладати штрафи та вживати інших заходів для забезпечення дотримання законодавства.

Міністерство фінансів України може випускати цінні папери для фінансування державних витрат. Закон регулює процес емісії цих цінних паперів, а також визначає права та обов'язки інвесторів.

Національний банк України може проводити валютні інтервенції на ринку капіталу. Закон регулює ці операції, щоб забезпечити стабільність валютного ринку.

Закон України "Про захист конкуренції" - регулює питання конкуренції на ринках товарів та послуг.

Закон встановлює правові засади захисту конкуренції в Україні, спрямовані на створення умов для розвитку добросовісної конкуренції, запобігання недобросовісній конкуренції, обмеження монополізму та захист прав споживачів.

Закон впливає на діяльність державних органів в сфері економіки наступним чином – заборона антиконкурентних дій.

Державні органи не повинні здійснювати дії, які можуть призвести до обмеження конкуренції, наприклад, надавати необґрунтовані переваги певним суб'єктам господарювання.

Державний контроль за концентраціями економічної влади: Антимонопольний комітет України (АМКУ) здійснює контроль за концентраціями економічної влади, щоб запобігти виникненню монополій та обмеженню конкуренції.

Розслідування порушень антимонопольного законодавства: АМКУ має повноваження розслідувати порушення антимонопольного законодавства та застосовувати санкції до порушників.

Сприяння розвитку конкуренції: Державні органи повинні вживати заходів, спрямованих на сприяння розвитку конкуренції, наприклад, розробляти та реалізовувати програми підтримки малого та середнього бізнесу.

АМКУ може заборонити державному підприємству здійснювати діяльність на певному ринку, якщо це призведе до обмеження конкуренції.

АМКУ може накладати штраф на державний орган, якщо він незаконно надав переваги певній компанії.

АМКУ може зобов'язати державний орган змінити нормативно-правові акти, які обмежують конкуренцію.

-Закон "Про захист економічної конкуренції" є важливим інструментом для забезпечення справедливої конкуренції в українській економіці. Він сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, стимулює економічне зростання та захищає права споживачів.

Цим Законом регулюються відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією.

-Закон України "Про інвестиційну діяльність" - регулює інвестиційну діяльність в Україні.

Закон встановлює правові та організаційні засади здійснення інвестиційної діяльності в Україні, спрямовані на створення сприятливих умов для залучення інвестицій, модернізації та розвитку економіки України, підвищення її конкурентоспроможності.

Зокрема, Закон регулює такі аспекти як створення та діяльність органів державної влади у сфері інвестиційної діяльності; визначає повноваження та функції органів державної влади у сфері інвестиційної діяльності, а також порядок їх формування та діяльності; визначає види інвестиційних режимів, порядок їх встановлення та застосування; визначає порядок реалізації інвестиційних проектів, а також права та обов'язки інвесторів та інших учасників інвестиційної діяльності; визначає механізми захисту інвестицій від незаконного вилучення та інших ризиків; визначає заходи, спрямовані на стимулювання інвестицій в Україну.

-Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" - регулює зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання України.

Його основним завданням є створення правових засад для здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) в Україні, яка визначається як господарська діяльність, що в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та/або робочою силою.

Однак, Закон містить певні положення, які впливають на державну службу у сфері економіки посередньо:

Встановлює принципи здійснення ЗЕД, які ґрунтуються на принципах свободи підприємництва, рівності прав суб'єктів ЗЕД, добросовісності та справедливості, верховенства права, тощо. Ці принципи мають враховуватися при формуванні та реалізації державної політики у сфері економіки.

Визначає суб'єктів ЗЕД, якими можуть бути юридичні та фізичні особи, резиденти та нерезиденти України. Державні органи також можуть бути суб'єктами ЗЕД, але лише у визначених Законом випадках.

Встановлює форми та методи здійснення ЗЕД, до яких належать зовнішньоекономічні договори, інвестиційна діяльність, експортно-імпорتنі операції, тощо. Ці форми та методи мають враховуватися при розробці та реалізації державних програм розвитку економіки.

Визначає порядок здійснення валютних операцій, ціноутворення на товари, що експортуються та імпортуються, тощо. Цей порядок впливає на діяльність державних органів, які здійснюють валютний контроль та регулювання зовнішньої торгівлі.

Встановлює відповідальність за порушення законодавства про ЗЕД. Ця відповідальність може бути застосована до державних органів та їх посадових осіб у разі порушення ними норм Закону.

Важливо зазначити, що Закон не є вичерпним джерелом регулювання ЗЕД.

Таким чином, Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" не регулює державну службу у сфері економіки прямо, але впливає на неї посередньо через встановлення принципів здійснення ЗЕД, визначення

суб'єктів, форм та методів її здійснення, а також порядку здійснення валютних операцій, ціноутворення, тощо.

За ініціатииви Президента України було здійснено Аудит економіки держави та представлення його результатів 6 листопада 2020 року.

Аудит та Вектори є відправною точкою для розробки Національної економічної стратегії України – 2030.

Від 3 березня 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»

Стратегія є основою під час розроблення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади планів заходів, проектів програмних і стратегічних документів, проектів законів та інших актів законодавства;

заходи щодо реалізації визначених Стратегією шляхів досягнення стратегічних цілей і відповідних завдань державної економічної політики включаються до планів діяльності Кабінету Міністрів України;

Для початку, Візія, Мета, Принципи, Цінності фахово та достатньо комплексно описані:

Економічна візія:

Україна – вільна країна, в якій проживають громадяни з високим рівнем добробуту, та ефективна сервісна цифрова держава, що є надійним економічним партнером у світі та прикладом розвитку для всіх країн Східного партнерства.

Україна – найпривабливіша країна економічних можливостей для інвестицій, інновацій, ведення бізнесу; найкраще місце для реалізації творчого потенціалу, втілення ідей і власного розвитку.

Принципи та цінності в економічній політиці:

- європейська та євроатлантична інтеграція (реалізація стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС та в Організації Північноатлантичного договору);

- декарбонізація економіки (підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії);

- ефективна цифрова сервісна держава та компактні державні інститути (розвиток цифрової економіки як одного із драйверів економічного зростання України);

- реінтеграція тимчасово окупованих територій;

- економічна свобода ("підприємець є основою економіки");

- вільна і чесна конкуренція, рівний доступ для бізнесу;

- розвиток підприємництва, інновацій і талантів;

- правова держава ("недоторканна приватна власність");

- верховенство права ("дотримання верховенства права під час реалізації державної політики");

- захищеність прав усіх суб'єктів права власності;

- нетерпимість корупції ("запобігання та протидія будь-яким проявам корупції");

- безбар'єрний рух капіталу на території України;

- інституційна спроможність ("держава, що здатна забезпечити розвиток");

- інтегральний економічний підхід, спроможність ефективного єднання ліберальних та інституційних підходів;

- гендерна рівність ("гарантування дотримання принципів гендерної рівності під час здійснення державної політики");

- національна безпека за рахунок партнерства та інвестицій.

Стратегія також визначає ряд тих неприпустимих кроків, заборонених напрямів руху, що є критичними перепонами для розвитку економіки ("червоні лінії"), а саме:

- припинення структурних реформ;

- збільшення зарегульованості бізнесу;

- зростання податкового навантаження;

- невиконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

- втрата незалежності Національного банку, Антимонопольного комітету, Рахункової палати, Національного антикорупційного бюро;
- монополізація конкурентних ринків;
- недобросовісне використання економічних стимулів;
- відступ від реформування недорозвинутих ринків;
- неправомірне використання бюджетних коштів;
- втрата кредитоспроможності та зниження кредитних рейтингів держави;
- критичний рівень боргового навантаження (відношення обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до ВВП становить більше ніж 80 відсотків);
- зменшення прозорості управління державною власністю;
- погіршення стану навколишнього середовища.

Стратегія розвитку податкового та фінансового сектору.

Макроекономічний напрямок, фінансовий сектор:

- Зменшення частки державних банків в активах банківської системи до 25%;
- Підвищення прозорості фінансового сектору та публічного доступу до інформації;
- Забезпечення прозорості фінансового сектору через впровадження Плану протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування;
- Підвищення ефективності управління державними видатками;
- Повноцінний перехід на середньострокове бюджетне планування на загальнодержавному та місцевому рівнях;
- Впровадження багаторівневої пенсійної системи.

Інституційні реформи:

- Реформа митниці, зокрема модернізація прикордонних пунктів, пришвидшення експортно-імпортних операцій (100% електронне оформлення), запровадження спільної транзитної системи (NCTS), забезпечення розвитку електронної системи обміну інформацією тощо;

- Ліквідація податкової міліції, позбавлення СБУ, МВС повноважень у боротьбі з економічними злочинами та створення єдиного аналітичного органу – незалежного Бюро економічної безпеки;

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

3.1. Зарубіжний досвід публічного управління у сфері економіки

Ефективне публічне управління в сфері економіки в розвинених країнах світу – це система державного регулювання економічних процесів, яка сприяє сталому економічному зростанню, добробуту населення та соціальній справедливості.

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку технологій роль держави в економіці зростає. Уряд має створювати сприятливе середовище для ведення бізнесу, стимулювати інновації та розвиток, захищати права власності та верховенство права, а також інвестувати в людський капітал та інфраструктуру.

Ефективне публічне управління в сфері економіки допомагає країнам вирішити такі завдання:

- Зменшення бідності та нерівності;
- Створення робочих місць;
- Підвищення рівня життя населення;
- Зміцнення конкурентоспроможності економіки;
- Забезпечення сталості та збалансованого розвитку.

Пріоритетні напрями підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки:

1. Створення сприятливого середовища для ведення бізнесу:

- Зменшення бюрократії та адміністративних бар'єрів: Спрощення процедур отримання дозволів, ліцензій та інших документів, необхідних для ведення бізнесу.

Бюрократія та адміністративні бар'єри – це одні з основних перешкод для розвитку економіки. Вони ускладнюють ведення бізнесу, збільшують витрати та стримують інновації.

Існує багато способів зменшити бюрократію та адміністративні бар'єри, зокрема: Спрощення процедур отримання дозволів, ліцензій та інших документів; зменшення кількості необхідних документів; автоматизація процесу подання та розгляду заяв; встановлення чітких термінів розгляду заяв; запровадження онлайн-послуг.

Підвищення прозорості та підзвітності державних органів: Опублікування інформації про процедури отримання дозволів та ліцензій; запровадження механізмів громадського контролю за діяльністю державних органів; створення гарячих ліній для прийому скарг від підприємців.

Використання сучасних технологій: Електронний документообіг; підпис; Онлайн-послуги для подання податкової звітності та сплати податків.

Запровадження принципів "кращого регулювання": Проведення консультацій з підприємцями та громадськістю перед прийняттям нових регуляторних норм; Оцінка впливу регуляторних норм на бізнес; Скасування застарілих та неефективних норм.

- Зміцнення верховенства права та боротьба з корупцією;
- Забезпечення неупередженого правосуддя;
- Захист прав власності;
- Боротьба з корупцією на всіх рівнях.

Зменшення бюрократії та адміністративних бар'єрів може мати значний позитивний вплив на економіку, зокрема:

- Збільшення інвестицій;
- Створення нових робочих місць;
- Підвищення продуктивності праці;
- Зниження цін для споживачів;
- Покращення якості життя населення.

Важливо зазначити, що зменшення бюрократії та адміністративних бар'єрів – це складний і тривалий процес, який потребує системних змін. Для його успішного проведення необхідна політична воля, співпраця уряду, бізнесу та громадянського суспільства.

- Забезпечення верховенства права та захисту прав власності: Боротьба з корупцією, забезпечення неупередженого правосуддя та захист прав інвесторів.

- Зниження податкового тиску: Податковий тиск – це сукупність податків та зборів, які сплачують підприємства та громадяни. Високий податковий тиск може негативно впливати на економіку, стримуючи інвестиції, знижуючи стимул до праці та підприємництва, а також призводячи до тіньової економіки. Спрощення податкової системи, зниження податкових ставок та надання податкових пільг для стимулювання інвестицій та створення робочих місць.

- Інвестування в інфраструктуру: Розвиток транспортної, енергетичної та інформаційно-комунікаційної інфраструктури для покращення умов ведення бізнесу.

2. Стимулювання інновацій та розвитку:

- Підтримка науково-дослідницької діяльності: Фінансування наукових досліджень та розробок, а також співпраця з науковими установами та приватним сектором.

- Розвиток інноваційної інфраструктури: Створення інкубаторів бізнесу, технопарків та інших структур, які підтримують стартапи та малі та середні підприємства.

Інноваційна діяльність підприємств України в період реформування економіки зазнала негативних змін, які обумовлені впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. До числа зовнішніх факторів слід віднести:

- економічні (системна криза в державі, інфляція, великі норми оподаткування, розрив економічних зв'язків, відсутність державного фінансування);

- політичні (нестабільність, несвоєчасність прийняття відповідних нормативних актів);

- юридичні (недосконалість законодавчої бази, відсутність необхідних й дійових правових і нормативних актів стосовно регулювання інноваційної діяльності);

- науково-технічні (недосконалість науково-технічної політики держави, недостатність досвіду з питання купівлі-продажу ліцензій, несприятливий інноваційно-інвестиційний клімат, відсутність ефективної системи заохочення вітчизняного науковця та винахідника);

- соціальні (низький рівень життя, тенденція до зниження чисельності населення, вплив кадрів, старіння нації, зниження рівня кваліфікації через еміграцію фахівців до інших країн та перехід до більш перспективних сфер, що надають можливість вищого заробітку).

До внутрішніх факторів, які вплинули на інноваційну діяльність, слід віднести:

- скорочення показників зняття з виробництва застарілих видів техніки та введення в дію механізованих та автоматизованих ліній;

- недостатній обсяг проведених маркетингових досліджень;

- відсутність належного заохочення винахідника і раціоналізатора;

- низький рівень інноваційної культури тощо.

Все це наслідок недосконалості та відсутності ефективної системи стимулювання інноваційної діяльності підприємства взагалі.

Інноваційний розвиток підприємства може стимулюватися ззовні та з середини організації. Зовнішнє стимулювання проявляється у вигляді: податкових кредитів та пільг зі сторони держави, розвитку венчурного бізнесу, державних замовлень, відкриття та організування технологічних парків, підтримки діяльності лабораторій, субсидій та дотацій з боку держави для розвитку творчої діяльності та стимулювання винахідництва.

Стимулювання інноваційної діяльності підприємств ми розуміємо як процес зовнішнього впливу на інтереси підприємств як суб'єктів господарювання та їхніх працівників, інших учасників інноваційного процесу, передусім суб'єктів фінансування інновацій для появи у них спонукального

мотиву у здійсненні інноваційної діяльності та підвищенні її ефективності. На сьогодні інноваційна активність українських підприємств поступово зростає, але занадто повільними темпами, що не додає плюсів у інноваційному розвитку країни в цілому.

Головною метою цифровізації є цифрова трансформація існуючих і створення нових секторів економіки, а також трансформація сфер життя в нові, більш ефективні та сучасні напрями. Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних і цифрових технологіях, і її швидкий розвиток і поширення вже впливають на сучасну традиційну економіку, перетворюючи її з економіки, що споживає ресурси, на економіку, що створює ресурси. Цифрове суспільство, а особливо цифрова економіка – це сучасний тренд, який суттєво змінює структуру професійного менеджменту в суспільстві та вимагає негайної підготовки до цих змін.

Процес цифровізації економіки України стрімко розвивався до війни, і Міністерство цифрової трансформації та українська

ІТ-спільнота активізували свої зусилля з початку війни. У 2021 році ІТ-експорт України зріс на 36% порівняно з аналогічним періодом минулого року та становив 6,8 млрд. дол. США або 10% від загального експорту. У першому кварталі 2022 року експортна виручка сегменту ІТ-експорту склала 2 млрд. дол. США. Війна спустошила цей сектор, але зростаючий міжнародний інтерес може відкрити значні можливості для майбутнього розвитку. Важливим інструментом цифровізації економіки України в умовах євроінтеграційних процесів є участь у програмі «Цифрова Європа». Програма «Цифрова Європа», запущена в 2021 році (після тривалого періоду COVID-19), спрямована на прискорення економічного відновлення та цифрової трансформації Європи.

Програма спрямована на розвиток передових цифрових навичок, впровадження цифрових навичок у підприємницьку діяльність, розвиток цифрової інфраструктури та надання цифрових послуг для громадян і органів влади в Європейському Союзі (ЄС) та інших країнах, які взяли участь у

програмі. Програма «Цифрова Європа» сприяє досягненню двох стратегічних цілей ЄС: «зеленої трансформації» та цифрової трансформації, а також передбачає зміцнити стійкість і стратегічну автономію.

Стратегія 2030 року передбачала значні зрушення в українській економіці, покладаючи відповідальність на державну службу за їх реалізацію. Серед ключових завдань було:

Збільшення ВВП: Щорічний ріст на 5-7% протягом 2021-2027 років, з подальшим виходом на 4-5% до 2030 року.

Створення робочих місць: 1 мільйон нових робочих місць до 2030 року.

Збільшення експорту: Зростання експорту товарів та послуг на 50% до 2030 року.

Зниження рівня бідності: Скорочення рівня бідності до 10% до 2030 року.

Підвищення енергоефективності: Зменшення енергоємності ВВП на 40% до 2030 року.

Розвиток цифрової економіки: Збільшення частки цифрової економіки у ВВП до 30% до 2030 року.

Досягнення цих цілей потребувало від державної служби гнучкості, адаптивності та чіткої координації дій. Зміни пріоритетів, підвищення кваліфікації та прозорість у роботі органів влади мали стати ключовими для успішного втілення стратегії.

Війна жорстоко втрутилася у амбітні плани України, змусивши суттєво переглянути економічні розрахунки. Замість очікуваного зростання, економіка зазнала значного спаду, руйнування інфраструктури призвело до втрат робочих місць, а експортні можливості різко скоротилися. Інфляція та зростання безробіття стали болючими реаліями воєнного часу.

Війна не скасувала стратегію 2030 року, але змусила її адаптуватися до нових умов:

Відновлення та модернізація інфраструктури: Пріоритетним завданням стало відновлення зруйнованих доріг, мостів, енергетичних об'єктів та інших критичних елементів економіки.

Підтримка малого та середнього бізнесу: Цей сектор, який найбільше постраждав від війни, потребує допомоги та стимулів для відновлення та розвитку.

Переорієнтація експорту: Пошук нових ринків збуту та логістичних маршрутів для української продукції стає нагальною потребою.

Інтеграція з ЄС: Рух України до членства в Європейському Союзі відкриває нові можливості для доступу до ринків та інвестицій, що може стати потужним драйвером економічного зростання.

Національна економічна стратегія України до 2030 року, хоч і зазнала суттєвих коректив через війну, залишається амбітним планом, що окреслює шлях до відновлення та процвітання. За умови єднання зусиль влади, бізнесу та громадянства, Україна має всі шанси подолати виклики воєнного часу та побудувати стійку, інноваційну та конкурентоспроможну економіку до 2030 року.

Система державних органів у сфері економіки України: Економіка України регулюється складною системою державних органів, кожен з яких має чітко визначені функції та повноваження. Ця система покликана забезпечити стабільне та збалансоване економічне зростання, сприяти добросовісній конкуренції та захищати права споживачів.

Законодавча гілка, представлена Верховною Радою України, приймає закони, що визначають загальні рамки економічної політики. До повноважень Верховної Ради також належить затвердження Державного бюджету, який визначає обсяг державних видатків та доходів.

Виконавча гілка, очолювана Кабінетом Міністрів України, відповідає за реалізацію економічної політики. До складу виконавчої гілки входять міністерства та інші органи виконавчої влади, кожен з яких має власну сферу відповідальності. Наприклад, Міністерство економіки України розробляє та реалізує стратегії економічного розвитку, Міністерство фінансів України управляє державними фінансами, а Національний банк України здійснює грошово-кредитну політику.

Судова гілка, представлена судами України, забезпечує дотримання законодавства у сфері економіки. Суди розглядають спори, що виникають між підприємствами, державними органами та фізичними особами, а також захищають права інвесторів та кредиторів.

Окрім цих трьох основних гілок, до системи державних органів у сфері економіки України також входять національні регуляторні органи та державні органи виконавчої влади, які здійснюють управління державною власністю та регулюють діяльність окремих галузей економіки.

Ефективність функціонування системи державних органів у сфері економіки України залежить від чіткої координації дій усіх її складових частин. Важливою також є співпраця з бізнесом та громадськістю, що забезпечує прозорість та підзвітність державних органів.

У сфері публічного управління у сфері економіки в Україні діють органи, які відповідають за регулювання та координацію економічної політики країни. Деякі з найважливіших органів у цій сфері включають:

1. Міністерство економіки України:

Відповідає за розроблення та виконання економічної політики, створення сприятливих умов для підприємництва та інвестиційної діяльності. Міністерство економіки України (Мінекономіки) відіграє ключову роль у державному регулюванні економіки країни. Його діяльність спрямована на забезпечення сталого економічного розвитку, стимулювання підприємництва, створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення добробуту українців.

Функції Мінекономіки:

- Розробка та реалізація державної економічної політики;
- Прогнозування та аналіз економічного розвитку;
- Формування та реалізація державної антимонопольної політики;
- Забезпечення державного регулювання цін та тарифів;
- Сприяння розвитку підприємництва;
- Залучення інвестицій в економіку України;

- Здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- Управління державною майном;
- Забезпечення координації роботи органів виконавчої влади з питань економіки.

Мінекономіки використовує широкий спектр інструментів для регулювання економіки, включаючи:

- Законодавчі акти: Міністерство розробляє та вносить на розгляд Кабінету Міністрів та Верховної Ради законопроекти з економічних питань.
- Підзаконні акти: Мінекономіки видає накази, інструкції та інші підзаконні акти, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання.
- Економічні нормативи: Міністерство встановлює економічні нормативи, такі як граничні ціни та тарифи, норми амортизації тощо.
- Державні програми: Мінекономіки розробляє та реалізує державні програми розвитку пріоритетних галузей економіки.
- Фінансування: Мінекономіки надає фінансову підтримку підприємствам та іншим суб'єктам господарювання.

Діяльність Мінекономіки має значний вплив на українську економіку. Міністерство відіграє важливу роль у створенні сприятливого середовища для ведення бізнесу, стимулюванні інвестицій та підвищенні конкурентоспроможності української економіки. Одним з головних викликів, з якими стикається Мінекономіки, є боротьба з корупцією. Міністерство також має спростити регуляторне середовище та зробити його більш прозорим і передбачуваним для бізнесу. В перспективі Мінекономіки має відігравати ще більшу роль у зростанні та модернізації української економіки. Міністерство має сприяти розвитку інновацій, запровадженню нових технологій та підвищенню кваліфікації робочої сили. Важливо зазначити, що діяльність Мінекономіки не завжди є безперечною. Деякі експерти вважають, що Міністерство надмірно втручається в економіку та обмежує свободу підприємництва. Інші ж вважають, що Мінекономіки не робить достатньо для стимулювання економічного розвитку. Незважаючи на ці виклики,

Мінекономіки залишається одним з найважливіших органів державної влади в Україні. Від його діяльності багато в чому залежить майбутнє української економіки.

2. Національний банк України (НБУ): Відповідає за здійснення грошово-кредитної політики, забезпечення стабільності грошово-фінансової системи. Національний банк України (НБУ) – це центральний банк країни, який відіграє ключову роль у регулюванні економіки. Його діяльність спрямована на забезпечення цінової та фінансової стабільності, сприяння сталому економічному зростанню та захисту прав споживачів фінансових послуг.

Функції НБУ:

Проведення монетарної політики: НБУ встановлює обсяги грошової маси в обігу, регулює процентні ставки та використовує інші інструменти для досягнення цінових цілей.

Регулювання та нагляд за діяльністю банків та інших фінансових установ: НБУ видає ліцензії на здійснення банківської діяльності, встановлює пруденційні нормативи для банків, здійснює нагляд за їх фінансовим станом та ризиками.

Емісія банкнот та монет: НБУ виготовляє та вводить в обіг банкноти та монети національної валюти – гривні.

Здійснення валютного регулювання та контролю: НБУ встановлює курси валют, регулює валютні операції та здійснює валютний контроль.

Управління золотовалютними резервами: НБУ формує та управляє золотовалютними резервами країни.

Захист прав споживачів фінансових послуг: НБУ розробляє та реалізує заходи щодо захисту прав споживачів фінансових послуг.

НБУ використовує широкий спектр інструментів для регулювання економіки, включаючи:

- Монетарні інструменти: процентні ставки, резервні вимоги, операції на відкритому ринку

- Пруденційні нормативи: нормативи капіталу, ліквідності, ризиків тощо
- Валютні інтервенції: купівля та продаж валют на валютному ринку
- Вимоги щодо резервування: вимоги до банків щодо резервування коштів на випадок непередбачених обставин
- Законодавчі акти та нормативно-правові акти: НБУ видає нормативно-правові акти, які регулюють діяльність банків та інших фінансових установ.

Діяльність НБУ має значний вплив на українську економіку. НБУ відіграє важливу роль у забезпеченні цінової стабільності, що стимулює інвестиції та економічне зростання. НБУ також сприяє розвитку фінансової системи та забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг.

Одним з головних викликів, з якими стикається НБУ, є боротьба з інфляцією. НБУ також має спростити регуляторне середовище та зробити його більш прозорим і передбачуваним для банків. В перспективі НБУ має відігравати ще більшу роль у інтеграції української економіки в світову. Міністерство має сприяти розвитку нових фінансових продуктів та послуг та зробити українську фінансову систему більш конкурентоспроможною. Важливо зазначити, що діяльність НБУ не завжди є безперечною. Деякі експерти вважають, що НБУ занадто жорстко проводить монетарну політику, що гальмує економічне зростання. Інші ж вважають, що НБУ не робить достатньо для захисту прав споживачів фінансових послуг.

3. Державна служба статистики України: Відповідає за збір, аналіз та публікацію статистичної інформації про стан та розвиток економіки країни.

Державна служба статистики України (Держстат) відіграє непряму, але суттєву роль у регулюванні економіки країни. Її діяльність полягає не в прямому втручанні в економічні процеси, а в наданні високоякісної статистичної інформації, яка використовується органами державної влади, бізнесом та громадськістю для прийняття обґрунтованих рішень.

Функції Держстату:

- Збір та обробка статистичних даних: Держстат збирає дані з різних джерел, таких як підприємства, домогосподарства, органи державної влади тощо. Ці дані потім обробляються та публікуються у вигляді статистичних звітів та таблиць.
- Проведення статистичних обстежень: Держстат проводить регулярні та спеціальні статистичні обстеження з різних питань, таких як демографія, зайнятість, доходи, ціни, виробництво тощо.
- Публікація статистичної інформації: Держстат публікує статистичну інформацію на своєму веб-сайті та в інших виданнях. Ця інформація доступна для всіх зацікавлених сторін.
- Методологічна робота: Держстат розробляє та вдосконалює методологію статистичних досліджень.
- Міжнародне співробітництво: Держстат співпрацює з міжнародними статистичними організаціями, такими як Євростат та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Статистична інформація, яку надає Держстат, має значний вплив на українську економіку. Ця інформація використовується:

- Органами державної влади: для розробки та реалізації економічної політики, бюджетування, аналізу економічної ситуації тощо.
- Бізнесом: для прийняття інвестиційних рішень, оцінки ризиків, аналізу конкурентного середовища тощо.
- Громадськістю: для розуміння економічної ситуації в країні, оцінки рівня життя, порівняння з іншими країнами тощо.

Одним з головних викликів, з якими стикається Держстат, є забезпечення достовірності та своєчасності статистичної інформації. Держстат також має покращити комунікацію з користувачами статистичної інформації та зробити її більш доступною та зрозумілою. В перспективі Держстат має відігравати ще більшу роль у цифровізації економіки. Служба має розвивати нові методи збору та обробки статистичних даних, а також створювати інноваційні продукти та послуги на основі статистичної інформації. Важливо зазначити, що Держстат не

має повноважень для прямого регулювання економіки. Її роль полягає в наданні об'єктивної та неупередженої статистичної інформації, яка може бути використана для прийняття кращих рішень. Держстат є важливим інститутом в Україні, який відіграє суттєву роль у забезпеченні інформаційної прозорості та підтримці прийняття обґрунтованих рішень у сфері економічного регулювання.

4. Державна фіскальна служба України: Відповідає за збір податків та забезпечення фінансової стійкості державного бюджету.

Державна фіскальна служба України (ДФС), яка існувала з 2014 до 2018 року, відігравала непряму, але суттєву роль у регулюванні економіки країни. Її діяльність полягала не в прямому втручанні в економічні процеси, а в забезпеченні надходжень до бюджету та боротьбі з податковими правопорушеннями.

Функції ДФС:

- Збирання податків та інших платежів: ДФС адмініструвала різні види податків та зборів, включаючи податок на прибуток, податок на додану вартість, акцизи, митні збори тощо.
- Контроль за дотриманням податкового законодавства: ДФС проводила перевірки платників податків, виявляла порушення та накладала штрафні санкції.
- Боротьба з податковими ухиленнями та контрабандою: ДФС розслідувала податкові злочини, запобігала незаконному вивезенню товарів з країни.
- Надання податкових послуг: ДФС консультувала платників податків з питань податкового законодавства, допомагала їм заповнювати податкові декларації.

Діяльність ДФС мала значний вплив на українську економіку:

-Надходження до бюджету: ДФС забезпечувала значну частину доходів державного бюджету. Це дозволяло уряду фінансувати державні програми, такі як освіта, охорона здоров'я, інфраструктура тощо.

-Стимулювання економічного розвитку: Створення сприятливого податкового середовища сприяло розвитку бізнесу та залученню інвестицій.

-Боротьба з тіньовою економікою: ДФС вживала заходів для виведення з тіні необлікованої економічної діяльності. Це робило економіку більш прозорою та сприяло добросовісній конкуренції.

ДФС стикалась з рядом викликів:

- Корупція: Рівень корупції в ДФС був досить високим. Це призводило до несправедливого оподаткування, втрат бюджетних доходів та підризу довіри до податкової системи.

- Застарілі методи роботи: ДФС використовувала застарілі методи роботи, що робило її діяльність неефективною та незручною для платників податків.

- Низький рівень сервісу: Платники податків часто стикалися з бюрократією, затримками та байдужістю з боку співробітників ДФС.

У 2018 році ДФС була ліквідована, а її функції були передані Державній податковій службі України (ДПС) та Державній митній службі України (ДМСУ). Ця реформа була спрямована на покращення ефективності та прозорості податкової та митної систем України.

Важливо зазначити, що ДФС не мала повноважень для прямого регулювання економіки. Її роль полягала в забезпеченні надходжень до бюджету та створенні сприятливого податкового середовища. Діяльність ДФС мала значний вплив на українську економіку, але водночас вона стикалася з рядом проблем. Реформування 2018 року мало на меті усунути ці проблеми та зробити податкові та митні органи України більш ефективними та прозорими.

5. Антимонопольний комітет України: Відповідає за контроль за дотриманням антимонопольного законодавства та боротьбу зі зловживанням монопольним становищем на ринку.

Антимонопольний комітет України (АМКУ) – це державний орган, який відіграє важливу роль у регулюванні економіки країни. Його головна мета – забезпечення добросовісної конкуренції та захист прав споживачів.

АМКУ здійснює свою діяльність у таких напрямках:

- Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання: АМКУ аналізує угоди про злиття та поглинання, щоб не допустити створення монополій та обмеження конкуренції.
- Розслідування антиконкурентних дій: АМКУ розслідує скарги на порушення законодавства про захист конкуренції, такі як зловживання монопольним становищем, цінові змови та недобросовісну конкуренцію.
- Державний контроль за цінами: АМКУ регулює ціни на певні товари та послуги, встановлюючи граничні рівні цін або контролюючи їхню динаміку.
- Захист прав споживачів: АМКУ реагує на скарги споживачів щодо неякісних товарів та послуг, а також недобросовісної реклами.

Вплив АМКУ на економіку України:

- Стимулювання конкуренції: Діяльність АМКУ сприяє створенню конкурентного середовища, яке стимулює інновації, зниження цін та покращення якості товарів та послуг.
- Захист інтересів споживачів: АМКУ бореться з недобросовісною конкуренцією та захищає права споживачів, гарантуючи їм доступ до якісних товарів та послуг за справедливими цінами.
- Залучення інвестицій: Сприятливий інвестиційний клімат, який ґрунтується на принципах добросовісної конкуренції, сприяє залученню інвестицій в українську економіку.

Виклики, з якими стикається АМКУ:

Недостатнє фінансування: АМКУ не має достатньо коштів для того, щоб ефективно виконувати всі свої повноваження.

Вплив лобіювання: Великі компанії можуть намагатися вплинути на рішення АМКУ за допомогою лобіювання.

Складність доведення порушень: Довести порушення законодавства про захист конкуренції може бути складно, що дає можливість недобросовісним компаніям уникнути відповідальності.

Вивчення досвіду інших країн може допомогти Україні покращити власну систему економічного регулювання та стимулювати стійке зростання.

Інформативним прикладом країні з ефективними моделями публічного управління економікою є *Німеччина*.

Німецька економіка ґрунтується на принципах соціального ринкового господарства, що поєднує в собі елементи вільної ринкової економіки з державним регулюванням. Уряд Німеччини інвестує в освіту та науку, підтримує малий та середній бізнес, а також проводить політику, спрямовану на соціальний захист населення.

Основні принципи соціального ринкового господарства:

- Вільна конкуренція: Уряди не повинні втручатися в економіку, щоб штучно стимулювати або стримувати певні галузі;
- Сильний державний сектор: Держава відіграє важливу роль у забезпеченні соціального захисту, освіти, інфраструктури та інших суспільних благ;
- Соціальна відповідальність: Бізнеси повинні діяти не лише з метою отримання прибутку, але й з урахуванням соціальних та екологічних наслідків своєї діяльності;
- Партнерство між державою, бізнесом та профспілками: Уряд, бізнес та профспілки повинні співпрацювати для вирішення економічних проблем.

Інструменти публічного управління економікою в Німеччині:

Фіскальна політика: Уряд використовує бюджетну та податкову політику для стимулювання економічного зростання та стабілізації цін.

Монетарна політика: Центральний банк Німеччини (Bundesbank) використовує інструменти монетарної політики, такі як процентні ставки та резервні вимоги, для регулювання грошової маси та впливу на інфляцію.

Державне регулювання: Уряд використовує різні інструменти регулювання, такі як ліцензування, стандарти та нормативи, для захисту прав споживачів, сприяння конкуренції та забезпечення безпеки та якості продукції.

Соціальна політика: Уряд Німеччини має щедрі систему соціального захисту, яка включає в себе пенсії, страхування від безробіття та інші соціальні виплати.

Освіта та наука: Уряд Німеччини інвестує в освіту та науку,

Інфраструктура: Уряд Німеччини фінансує та управляє інфраструктурою, такою як дороги, порти, аеропорти та енергетичні мережі.

Успіхи німецької моделі:

- Економічне зростання: Німеччина є однією з найбагатших країн світу з високим рівнем життя.

- Соціальна справедливість: Рівень нерівності в Німеччині один з найнижчих у світі.

- Стабільність: Німецька економіка є однією з найстабільніших у світі.

Виклики німецької моделі:

- Старіння населення: Населення Німеччини старіє, що може призвести до збільшення витрат на соціальне забезпечення та зменшення робочої сили.

- Глобалізація: Німецька економіка стикається з жорсткою конкуренцією з боку інших країн, особливо з боку країн з низькою заробітною платою.

- Технологічні зміни: Німецька економіка повинна адаптуватися до швидких темпів технологічних змін, щоб залишатися конкурентоспроможною.

Уроки німецької моделі для України:

Важливість чіткої стратегії: Уряд України повинен мати чітку стратегію економічного розвитку, яка ґрунтується на довгострокових цілях та враховує сильні та слабкі сторони країни.

Ефективне державне регулювання: Уряд України може відігравати важливу роль у стимулюванні економічного зростання, надаючи інфраструктуру, підтримуючи інновації та захищаючи конкуренцію.

Важливість людського капіталу: Інвестиції в освіту та науку є ключовими для розвитку динамічної та конкурентоспроможної економіки.

Наступним прикладом є *Швеція*.

Швеція є широко визнаним прикладом країни з ефективним та прозорим публічним управлінням у сфері економіки. Її модель економічного розвитку характеризується наступними ключовими аспектами:

1. Активна роль держави у стимулюванні економічного зростання:

Фіскальна політика: Уряд Швеції використовує фіскальну політику для стимулювання економічного зростання та підтримки зайнятості. Це робиться шляхом зміни рівня державних витрат та оподаткування. Наприклад, під час економічного спаду уряд може збільшити державні витрати або знизити податки, щоб стимулювати споживання та інвестиції.

Монетарна політика: Центральний банк Швеції, Sveriges Riksbank, відповідає за монетарну політику країни. Riksbank використовує інструменти монетарної політики, такі як зміна процентних ставок та купівля/продаж державних облігацій, для регулювання грошової маси та впливу на інфляцію.

Інвестиції: Уряд Швеції інвестує в інфраструктуру, дослідження та розробки, освіту та інші сфери, які вважаються важливими для довгострокового економічного зростання. Ці інвестиції допомагають підвищити продуктивність праці та зробити країну більш конкурентоспроможною на світовому ринку.

Підтримка певних секторів: Уряд Швеції надає пряму підтримку певним секторам економіки, таким як малий та середній бізнес, інноваційні та експортно орієнтовані компанії. Ця підтримка може надаватися у формі грантів, субсидій, податкових пільг або інших стимулів.

2. Сильна система соціального захисту:

Соціальне страхування: Швеція має щедрі програми соціального страхування, які надають фінансову допомогу людям, які втратили роботу, стали непрацездатними або потребують догляду за дітьми. Ці програми фінансуються за рахунок внесків працівників та роботодавців, а також державних субсидій.

Соціальна допомога: Тим, хто не має права на соціальне страхування, може бути надана соціальна допомога. Ця допомога фінансується з державного бюджету і призначена для задоволення основних потреб людей, які живуть у бідності.

Система охорони здоров'я: Швеція має систему загального охорони здоров'я, яка надає всім громадянам безкоштовну або субсидовану медичну допомогу. Ця система фінансується за рахунок податків.

3. Високий рівень довіри до уряду:

Прозорість: Уряд Швеції прагне до прозорості у своїй роботі. Це означає, що громадяни мають право на доступ до інформації про діяльність уряду.

Відповідальність: Уряд Швеції несе відповідальність перед парламентом та громадянами. Це означає, що уряд повинен звітувати про свою роботу та пояснювати свої рішення.

Ефективність: Уряд Швеції прагне бути ефективним у своїй роботі. Це означає, що він повинен надавати послуги якомога краще та економніше.

4. Сприятливе середовище для ведення бізнесу:

Низькі податки: Швеція має один із найнижчих рівнів податків на доходи в розвинених країнах. Це робить країну привабливою для інвестицій та ведення бізнесу.

Проста регуляторна система: Регуляторна система Швеції є простою та зрозумілою. Це полегшує компаніям ведення бізнесу та дотримання правил.

Сильний захист прав власності: Швеція має сильний правовий режим захисту прав власності. Це робить країну безпечною для інвестицій.

5. Активна участь профспілок:

Колективні переговори: Профспілки в Швеції мають право на ведення колективних переговорів з роботодавцями про умови праці, такі як заробітна плата, пільги та умови праці.

Акцент на сталому розвитку у Швеції: Швеція прагне досягти сталого розвитку, який поєднує економічне зростання із захистом довкілля та

соціальним благополуччям. Цей підхід ґрунтується на наступних ключових принципах:

1. Далекоглядне планування: Уряд Швеції прийняв ряд довгострокових стратегій та планів дій, спрямованих на досягнення сталого розвитку. Ці стратегії охоплюють широкий спектр питань, таких як зміна клімату, енергетика, транспорт, сільське господарство та лісове господарство.

2. Регулювання та стимули: Уряд Швеції використовує різні інструменти для заохочення сталого розвитку, включаючи регулювання, податкові пільги та субсидії.

Наприклад, уряд ввів податок на викид вуглецю, щоб стимулювати перехід на відновлювані джерела енергії.

3. Дослідження та інновації: Швеція інвестує в дослідження та розробки в галузі сталого розвитку. Це включає дослідження нових технологій, таких як відновлювані джерела енергії, економія енергії та екологічно чистий транспорт.

4. Міжнародна співпраця: Швеція активно співпрацює з іншими країнами у сфері сталого розвитку. Вона відіграє провідну роль у міжнародних угодах та ініціативах, таких як Паризька угода про зміну клімату.

5. Інформування та освіта: Уряд Швеції прагне підвищити обізнаність про питання сталого розвитку та заохотити людей до зміни своєї поведінки. Це робиться за допомогою інформаційних кампаній, програм освіти та інших ініціатив.

Ось деякі конкретні приклади того, як Швеція втілює у життя принципи сталого розвитку:

- Перехід на відновлювані джерела енергії: Швеція поставила собі за мету до 2040 року досягти 100% електроенергії з відновлюваних джерел. Країна вже досягла значного прогресу в цьому напрямку, і зараз понад 60% її електроенергії виробляється з відновлюваних джерел.

- Підвищення енергоефективності: Швеція є одним із лідерів у світі за рівнем енергоефективності. Країна запровадила ряд політик, спрямованих на

зменшення споживання енергії, таких як суворі будівельні норми та програми стимулювання енергоефективності.

- Транспорт: Швеція прагне до створення транспортної системи, яка буде екологічно чистою, ефективною та доступною. Країна інвестує в громадський транспорт, електромобілі та інші екологічно чисті транспортні технології.

- Ліс: Ліси Швеції відіграють важливу роль у національній економіці та екосистемі. Країна має одні з найсуворіших у світі норм стійкого лісового господарства, які гарантують, що ліси вирубуються стійко.

- Сільське господарство: Швеція прагне до розвитку стійкого сільського господарства, яке буде екологічно чистим, економічно вигідним та соціально відповідальним. Країна підтримує практики стійкого сільського господарства, такі як органічне землеробство та агролісомеліорація.

Швеція є лідером у сфері сталого розвитку, і її досвід може бути цінним для інших країн, які прагнуть досягти більш сталого майбутнього.

Важливо зазначити, що шведська модель сталого розвитку не є бездоганною. Її критикували за те, що вона занадто дорожка, залежна від державного втручання та недостатньо враховує соціальні аспекти сталого розвитку.

Однак, загалом, шведська модель вважається успішною, і її часто використовують як приклад для наслідування іншими країнами.

Ще одним інформативним прикладом зарубіжного досвіду публічного управління у сфері економіки є *Сінгапур*.

Сінгапур, острівна країна в Південно-Східній Азії, протягом п'яти десятиліть вражає світ своїм феноменальним економічним зростанням, перетворенням з бідної колонії на одну з найрозвиненіших країн світу. Цей успіх значною мірою ґрунтується на чіткій та ефективній моделі державного управління, яка поєднує в собі елементи авторитаризму, меритократії та прагматизму.

По-перше, країна має сильне та прагматичне лідерство: народний діяч Лі Куан Ю, який очолював країну з 1959 по 1990 рік, відіграв ключову роль у

формуванні сінгапурської моделі. Він запровадив авторитарний стиль правління, який, хоча й критикувався за обмеження політичних свобод, забезпечив стабільність та рішучість у реалізації довгострокових стратегій розвитку. Лі Куан Ю та його наступники орієнтувалися на прагматизм, обираючи політику та програми, ґрунтуючись на доказах та ефективності, а не на ідеології.

По-друге, у країні ефективна бюрократія: Сінгапурська публічна служба відома своєю непідкупністю, компетентністю та високим рівнем професіоналізму. Чиновників ретельно відбирають та оцінюють на основі їхніх заслуг, їм пропонують конкурентну заробітну плату та можливості для кар'єрного зростання. Це створює сильний стимул для сумлінної роботи та сприяє прийняттю рішень, орієнтованих на результати.

Меритократія та верховенство права: Сінгапурська система робить ставку на меритократію, надаючи можливості для просування та успіху всім, незалежно від їхнього походження чи соціального статусу. Це досягається завдяки якійсь освіті, доступній для всіх, та системі державної служби, яка ґрунтується на принципах чесної конкуренції. Верховенство права суворо дотримується, що сприяє передбачуваності та стимулює інвестиції.

Активна роль держави в економіці: Уряд Сінгапуру відіграє активну роль у стимулюванні економічного зростання та розвитку ключових галузей. Це робиться за допомогою державних інвестицій, спрямованих на інфраструктуру, дослідження та розробки, а також стратегічне формування промислової політики. Держава також активно співпрацює з приватним сектором, створюючи сприятливий бізнес-клімат та залучаючи іноземні інвестиції.

Планування та далекоглядність: Уряд Сінгапуру славиться своїм довгостроковим плануванням та далекоглядністю. Регулярно розробляються чіткі стратегії розвитку, які охоплюють різні аспекти життя, від економіки до соціальної сфери та охорони навколишнього середовища. Це забезпечує послідовність та передбачуваність у політиці, що сприяє стабільному та стійкому розвитку.

Інвестиції в людський капітал: Розвиток людського капіталу є одним із пріоритетів уряду Сінгапуру. У країні діє система якісної освіти, яка постійно вдосконалюється та адаптується до потреб мінливого світу. Значні ресурси вкладаються в розвиток навичок та підготовку робочої сили, що робить сінгапурців одними з найкваліфікованіших у світі.

Досвід Сінгапуру може слугувати цінним прикладом для України у сфері державного управління та економічного розвитку. Ось деякі ключові аспекти, які можуть бути релевантними для українського контексту:

1. Ефективне та прагматичне управління: Сінгапурська модель демонструє важливість чіткого та прагматичного підходу до державного управління.

Україна може запозичити досвід Сінгапуру у сфері дерегуляції, боротьби з корупцією та створення сприятливого бізнес-клімату.

Важливо, щоб українська влада ставила довгострокові цілі розвитку та обирала політику на основі доказів та ефективності, а не на ідеології.

2. Роль держави в економіці: Активна роль держави у стимулюванні економічного зростання та розвитку ключових галузей, як це продемонстровано у Сінгапурі, може бути корисною для України. Це може включати державні інвестиції в інфраструктуру, дослідження та розробки, а також стратегічне формування промислової політики.

3.2. Напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері захисту економіки

З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну набули актуальності різні механізми захисту суспільних сфер, й економіка стала одним з ключових напрямків, зокрема завдяки процесу євроінтеграції.

Євроінтеграція та співпраця з НАТО:

Інтеграція цих механізмів державного управління відбувається в рамках Хартії про особливе партнерство Україна-НАТО. Створюється Комісія Україна-НАТО для консультацій з питань безпеки, що становлять спільний інтерес. Цей постійно діючий координаційний орган має на меті забезпечити узгоджені дії органів виконавчої влади у сфері безпеки, включаючи економічну безпеку.

Завдання Комісії Україна-НАТО:

Розробка пропозицій Кабінету Міністрів України щодо застосування заходів з запобігання загрозам економіці держави на основі досвіду країн НАТО у подоланні негативних чинників, викликаних різними загрозами.

Вплив війни на економіку:

Трансформаційні процеси зумовлені, перш за все, тим, що війна Росії проти України призведе до значних зрушень у світовій економіці, змінивши ланцюги постачання сировини та продовольства, спричинивши коливання цін на світових ринках та зниження темпів економічного зростання.

Наслідки війни для України:

Українська економіка вже зазнала значних втрат внаслідок війни. Їх часткове відшкодування очікується за рахунок міжнародної допомоги та репарацій від РФ після перемоги України. Проте процес відновлення економічного та людського потенціалу України буде складним і тривалим.

Загрози економічній безпеці України:

Актуальні загрози економічній безпеці України мають як сучасну воєнну, так і структурну складові. Воєнні руйнування, атаки на інфраструктуру, окупація територій, бюджетна криза та інші виклики оголили вже відомі проблеми у функціонуванні економіки. До них додаються рецесія через пандемію COVID-19, проблеми з оновленням матеріально-технічної бази виробництва, корупція та екологічні проблеми. Всі вони посилюються під час російської агресії, проте державний механізм витримав удар, хоча й за рахунок зростання боргу та фінансової допомоги від західних партнерів.

В умовах війни та інтеграції з ЄС та НАТО, захист економічної безпеки України потребує комплексних заходів, заснованих на міжнародному досвіді та співпраці з партнерами.

Забезпечення економічної безпеки України в сучасних умовах виступає одним із пріоритетних завдань державної політики. Проте, дієве законодавче регулювання в цій сфері наразі не в повній мірі відповідає потребам захисту національних інтересів країни.

Існує гостра потреба у реформуванні законодавства про економічну безпеку України. Необхідно створити чітку та дієву систему державного регулювання, яка буде ґрунтуватися на принципах координації, ефективності, прозорості та верховенства права. Це дозволить усунути наявні недоліки, мінімізувати ризики та створити сприятливі умови для сталого розвитку національної економіки.

Основні недоліки чинного законодавства:

Недостатня координація між органами державної влади: Відсутні чіткі механізми взаємодії та інформаційного обміну між різними відомствами, що відповідають за питання економічної безпеки. Це призводить до дублювання функцій, бюрократичних затримок та неефективного вирішення економічних проблем.

Відсутність чітко визначених повноважень та сфер відповідальності: Різні органи влади мають часткове та не завжди чітко окреслене розуміння своїх функцій у сфері економічної безпеки. Це призводить до дублювання повноважень, бюрократичних затримок та неефективного використання ресурсів.

Неефективна система інформаційного обміну: Між органами влади відсутні чітко налагоджені канали комунікації та обміну інформацією. Це призводить до того, що важлива інформація не доходить до тих, хто має приймати рішення, а важливі питання не вирішуються комплексно.

Недостатня співпраця та узгодженість дій: Різні органи влади не завжди співпрацюють та координують свої дії, що призводить до розбіжностей у

підходах до вирішення проблем економічної безпеки. Це шкодить загальній ефективності та підриває довіру до влади.

Неефективний захист прав інтелектуальної власності: Застаріле законодавство не відповідає сучасним викликам цифрової епохи. Недостатньо чітко прописані процедури захисту авторських прав на цифрових платформах, що робить їх вразливими до порушень. Це шкодить інноваційному розвитку та унеможливорює співпрацю з міжнародними партнерами.

Інтелектуальна власність (ІВ) відіграє ключову роль у розвитку сучасної економіки, стимулюючи інновації та творчість. В Україні ж захист прав ІВ наразі є недосконалим та неефективним, що шкодить не лише вітчизняним творцям та винахідникам, але й економіці в цілому.

Неефективна боротьба з порушеннями: Правоохоронні органи та суди не мають достатнього досвіду та ресурсів для ефективного розслідування та розгляду справ про порушення прав ІВ. Це призводить до того, що порушники залишаються безкарними, а правовласники не отримують належного захисту.

Відсутність превентивних заходів: Недостатньо уваги приділяється превентивним заходам щодо запобігання порушенням прав ІВ. Це призводить до того, що кількість таких порушень залишається високою.

Недостатня співпраця з міжнародними партнерами: Україна не в повній мірі використовує можливості співпраці з міжнародними партнерами у сфері захисту прав ІВ. Це шкодить інтеграції вітчизняних компаній на світовий ринок.

Наслідки неефективного захисту прав ІВ:

Зниження стимулів до інновацій та творчості: Творці та винахідники не зацікавлені вкладати час та кошти в розробку нових продуктів та технологій, якщо не впевнені, що їхні права будуть належним чином захищені.

Відтік інтелектуального капіталу: Талановиті українські фахівці можуть виїжджати за кордон, де їхні права ІВ будуть краще захищені.

Зниження конкурентоспроможності вітчизняних компаній: Українські компанії, які не мають належного захисту своїх прав ІВ, не можуть конкурувати з іноземними на світовому ринку.

Втрати для бюджету: Держава втрачає значні доходи через те, що не може ефективно стягувати податки з використання ІВ.

Недостатні заходи боротьби з економічною злочинністю: Чинні механізми протидії корупції, тіньовій економіці та іншим економічним злочинам не дають бажаного результату. Це шкодить інвестиційному клімату та підриває довіру до влади.

Основні проблеми у цій сфері:

Неефективна система розслідування: Правоохоронні органи не мають достатнього досвіду та ресурсів для ефективного розслідування економічних злочинів. Це призводить до того, що більшість таких злочинів залишаються нерозкритими, а злочинці не несуть покарання.

Недостатня координація між правоохоронними органами: Різні відомства, які відповідають за боротьбу з економічною злочинністю, не завжди ефективно співпрацюють між собою. Це призводить до дублювання роботи, втрати інформації та неефективного використання ресурсів.

Корупція: Корупція в правоохоронних органах та судовій системі значно ускладнює боротьбу з економічною злочинністю. Злочинці можуть використовувати свої зв'язки та хабарі, щоб уникнути покарання.

Недосконале законодавство: Чинне законодавство не завжди достатньо чітко та жорстко карає за економічні злочини. Це робить їх більш привабливими для злочинців.

Відсутність превентивних заходів: Недостатньо уваги приділяється превентивним заходам щодо запобігання економічним злочинам. Це призводить до того, що кількість таких злочинів залишається високою.

Недосконале регулювання фінансового сектору: Існують ризики для економічної стабільності через недосконалість правового регулювання діяльності фінансових установ та ринку цінних паперів.

Неефективний контроль за виведенням капіталу: Недосконалі механізми контролю за рухом капіталу та грошовими потоками створюють умови для незаконного виведення коштів з країни, що шкодить національній економіці.

Відсутність дієвих інструментів для релокації бізнесу: Держава не має чіткої стратегії та ефективних механізмів для стимулювання повернення в Україну підприємств, які були релоковані за кордон під час війни, а також для повернення кваліфікованих кадрів, зокрема науковців та IT-фахівців.

У повоєнний період перед українським урядом постане проблема оновлення Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року та розробки стратегії сталого розвитку економіки України на повоєнний період. Ухвалена в 2015 р. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» втратила чинність. Відтак, сьогодні Україна не має чіткого та консолідованого плану дій в сфері відновлення і подальшого розвитку економіки у повоєнний період.

Вітчизняна стратегія реформ на повоєнний період повинна враховувати бачення наших партнерів на відбудову України, зважаючи на те, що Комітет міністрів Ради Європи у тісній консультації з українською владою вже ухвалив План «Стійкість, відновлення та реконструкція» (2023–2026), а Європейський Союз має намір розробити європейський «план Маршала» для України, який очевидно буде враховувати положення ініціатива «Новий європейський Баугауз», яку в січні 2021 р. започаткував ЄС у рамках європейського «зеленого» курсу.

Державна політика України в сфері забезпечення економічної безпеки напередодні війни була нормативно визначена у Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року. Вона визначає стратегічний курс держави у сфері забезпечення економічної безпеки, спрямованого на реалізацію Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» (2020 р.). Проте, через російську агресію і породжені нею наслідки, існує нагальна потреба в ухваленні нових редакцій вказаних документів. Також потребує розробки стратегія сталого розвитку економіки України на повоєнний період, яка б враховувала бачення з цього питання міжнародних фінансових

інституцій, Ради Європи та Європейського Союзу, який має намір розробити європейський «план Маршала» для України. Очевидно, що як вітчизняні, так і міжнародні стратегії і плани відновлення України будуть остаточно розроблені і почнуть втілюватися лише після завершення війни. Окрім розробки Стратегій, існує нагальна потреба в суттєвому оновленні чинного законодавства з урахуванням європейських правових стандартів та кращих практик, що сприятиме відновленню і розвитку вітчизняної економіки. Потребує посилення боротьба з корупцією та завершення реформування судової системи. Нагальним завданням залишається підвищення рівня економічної грамотності населення та удосконалення юридичної освіти, зважаючи на прискорення інтеграції України до Європейського Союзу. Важливо також забезпечити політичну і соціальну стабільність українського суспільства.

Економічна безпека держави є одним із ключових факторів її стабільного розвитку та процвітання. Вона ґрунтується на здатності країни протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, які можуть негативно вплинути на її економіку. У цьому контексті важливу роль відіграє ефективна система державного управління у сфері захисту економіки.

Існуючі механізми державного управління у сфері захисту економіки мають певні недоліки, які потребують вдосконалення:

Недостатня координація дій різних органів державної влади. Це призводить до дублювання функцій, неефективного використання ресурсів та прийняття суперечливих рішень.

Відсутність чіткої стратегії розвитку економічної безпеки. Це ускладнює довгострокове планування та реалізацію заходів з захисту економіки.

Недостатнє фінансування заходів з захисту економіки. Це обмежує можливості держави щодо реалізації ефективної політики в цій сфері.

Низький рівень прозорості та підзвітності органів державної влади, які відповідають за захист економіки. Це призводить до недовіри з боку суспільства та знижує ефективність державного управління.

Недостатнє використання сучасних методів та інструментів управління економічною безпекою. Це робить систему державного управління менш динамічною та адаптивною до мінливих умов.

Для вдосконалення механізмів державного управління у сфері захисту економіки необхідно вжити таких заходів:

Створити ефективну систему координації дій різних органів державної влади. Це можна зробити шляхом створення міжвідомчої комісії з питань економічної безпеки або призначення уповноваженого органу, який буде відповідати за координацію дій у цій сфері.

Розробити та затвердити чітку стратегію розвитку економічної безпеки. Ця стратегія повинна визначати пріоритетні напрямки державної політики в цій сфері, а також конкретні заходи, які необхідно вжити для їх реалізації.

Збільшити фінансування заходів з захисту економіки. Це можна зробити за рахунок збільшення бюджетних асигнувань, а також залучення коштів з приватного сектору.

Підвищити рівень прозорості та підзвітності органів державної влади, які відповідають за захист економіки. Це можна зробити шляхом публікації інформації про їх діяльність, а також проведення регулярних громадських слухань.

Використовувати сучасні методи та інструменти управління економічною безпекою. Це включає в себе використання аналітики даних, моделювання ризиків та інших інструментів для прийняття обґрунтованих рішень.

Окрім вищезазначених заходів, також важливо:

Зміцнити правові засади захисту економіки. Це включає в себе вдосконалення законодавства у цій сфері, а також забезпечення його неухильного дотримання.

Підвищити рівень кваліфікації кадрів, які працюють у сфері захисту економіки. Це можна зробити шляхом проведення навчальних програм та тренінгів. Підвищити рівень обізнаності населення про питання економічної

безпеки. Це можна зробити за допомогою інформаційних кампаній та просвітницької роботи.

Вдосконалення механізмів державного управління у сфері захисту економіки є одним із ключових факторів забезпечення сталого розвитку та процвітання країни. Реалізація вищезазначених заходів дозволить створити ефективну систему захисту економіки, яка буде здатна протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі сформовано ряд теоретичних, методичних і практичних положень щодо пріоритетних напрямів підвищення ефективності публічного управління у сфері економіки. Основні результати дослідження знайшли відображення у висновках і пропозиціях в контексті визначених у роботі мети і завдань.

У роботі виконано чотири завдання дослідження:

1. З'ясовано, що в науковому полі є теоретичні доробки, що базуються на єдиному підході щодо професійного розвитку, становлення професіонала. Однак сучасні наукові підходи не визначають чіткої концепції, яка б запропонувала цілком прийнятну точку зору на стан та перспективи розвитку процесу професіоналізації у сфері публічного управління.

У сучасному світі ефективне публічне управління економікою є ключовим фактором для сталого розвитку та процвітання будь-якої країни. Уряд відіграє важливу роль у створенні сприятливого середовища для ведення бізнесу, стимулюванні інвестицій, розвитку інфраструктури та забезпеченні соціальної справедливості.

2. До основних проблем та недоліки системи публічного управління економікою України належать інституційні прогалини в нормативно-правовому забезпеченні адміністративно-територіальної реформи, недостатня сформованість системи стратегічного управління розвитком держави та її регіонів і громад з урахуванням актуальних потреб воєнного часу.

3. Визначено п'ять пріоритетних напрямків, які можуть суттєво підвищити ефективність публічного управління у сфері економіки:

По-перше, це вдосконалення регуляторної політики, яке полягає у спрощенні та дерегулюванні економіки для зменшення адміністративного тягаря на підприємства, запровадженні принципів ринкової економіки та стимулюванні конкуренції, забезпеченні верховенства права та захисті прав власності, підтримці інновацій та технологічного розвитку

По-друге, це збільшення інвестицій у наукові дослідження та розробки, яке включає в себе створення сприятливого середовища для розвитку стартапів та інноваційних підприємств, підтримка впровадження нових технологій у всіх галузях економіки та розвиток людського капіталу, а також забезпечення якісної освіти та навичок, необхідних для роботи в сучасній економіці, підвищення рівня кваліфікації та перекваліфікація кадрів, заохочення до інклюзивної участі всіх верств населення в економічному житті.

По-третє, це стимулювання інвестицій, тобто створення сприятливого інвестиційного клімату, запровадження податкових та інших стимулів для залучення інвестицій, розвиток інфраструктури та покращення логістики.

По-четверте, це боротьба з корупцією шляхом запровадження жорстких антикорупційних заходів, збільшення прозорості та підзвітності влади, залучення громадянського суспільства до боротьби з корупцією.

Виконання цих пріоритетних напрямків потребуватиме комплексного підходу та співпраці з боку уряду, бізнесу та громадянського суспільства.

Впровадження цих заходів може призвести до таких результатів: збільшення економічного зростання та створення нових робочих місць; підвищення рівня життя та добробуту населення; зміцнення конкурентоспроможності країни на світовому ринку; забезпечення сталого розвитку економіки.

4. У результаті проведеного дослідження можна сформулювати такі рекомендації щодо вдосконалення системи публічного управління економікою України.

Необхідно налагодити ефективну взаємодію між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства задля подолання наявних інституційних проблем, які гальмують адаптацію країни до умов воєнного стану, а також обмежують перспективи її економічного розвитку на повоєнному етапі.

Необхідно створити прозорі та ефективні механізми моніторингу та оцінки результативності програм і проектів, сприяння інноваціям та використання сучасних технологій для автоматизації процесів управління.

Необхідно сприяти розвитку кадрового потенціалу управління та забезпечення його компетентністю, а також підтримка партнерства між громадським сектором, бізнесом та владою для спільного вирішення економічних проблем та досягнення стратегічних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варналій З.С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. К.: Знання України. 2020. 423с.
2. Шапоренко О.І., Фарзалієв Е. Е. ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЕКОНОМІКУ: АНАЛІЗ ПОГЛЯДІВ ТА РОЛЬ ЗНАНЬ.
<https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/148/168>
3. Андрієнко М., Гаман П. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ. <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/140>
4. Лопушинський І.П., Дурман М.О., Малахова Т.В. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38998/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%E2%84%96%2011_2020%20%281%29.pdf
5. Дуляба Н.І., Ільчишин С.М. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/107.pdf
6. Енциклопедія історії України: у 10-ти томах. К.: Наук. думка, 2013.
7. Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ». К.: КТЕУ, 2021.
8. Конституція України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України “Про Кабінет Міністрів України”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
11. ЗБІРНИК ТЕЗ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «СУЧАСНА ПАРАДИГМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ» 19-22 жовтня 2021 р. Львів, 2021.
12. Готра В.В., Варшава О.В. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/28227>
13. Цифрова Європа. <https://www.kmu.gov.ua/news/novi-didzhytal-mozhlyvosti-pid-chas-viiny-vidbulasia-prezentatsiia-prohramy-tsyfrova-ievropa>
14. Закон України “Про банки та банківську діяльність”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
15. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-18#Text>
16. Закон України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
17. Закон України “Про захист економічної конкуренції”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
18. Закон України “Про інвестиційну діяльність”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
19. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
20. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
21. Закон України “Про адміністративні послуги”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
22. “Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>

23. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. New York, 2015.
24. Williams A., Hay H. Digital-era policy making. Governance in the Digital Economy. 2020;
25. Закон України “Про електронні комунікації”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>
26. Закон України “Про електронні документи та документообіг”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
27. Закон України “Про Національну програму інформатизації”.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
28. Андрієнко М., Гаман П., Гордєєв П., Якубов В. ПОЗИЦІЇ ЛІДЕРА У СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. Науковий вісник «Державне управління». № 4(10). 2021.
29. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році”. К.: НІСД, 2017. 928 с.
30. Doing Business 2017. Equal Opportunity for All.
31. Сирветник-Царій В.В. Податкові перешкоди розвитку підприємництва в Україні. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. Т.21. Вип.6(48). 2016. С. 67-70.
32. Тенденції тіньової економіки. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
<http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
33. Міценко Н.Г. Діагностика дієвості економічного механізму торговельного підприємства: монографія. Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2022. 223 с.
34. Стец І. Адаптивне управління потенціалом підприємства. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Вип.18. 2023. С.154-162.
35. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні. ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»; наук.ред. В.С. Кравців. Львів, 2016. 218с.